

VOKIETIJA KRYŽKELEJE

**ERHARDO UŽDAVINYS SUDARYTI NAUJĄ VYRIAUSYBĘ PO LAIMĖTŲ RINKIMŲ NĖRA LENGVAS. — JO PATIES PARTIJOJE ESAMA NEMAŽŲ UOMONIŲ SKIRTUMŲ DĖL ASMENINĖS NAUJOS VYRIAUSYBĖS SUDĖTIES. TACIAU DIDŽIAUSIŲ RŪPESČIŲ KELIA NEAISKI TARPTAUTINĖ PADĖTIS IR REIKALAS PRADĖTI VESTI 'VOKISKĄ' POLITIKĄ, KURI DAR NĖRA AIŠKIAI APIBRĖŽTA IR KURIOS GALIMYBĖS KOL KAS YRA GRIEŽTAI AP-
RIBOTOS.**

Vytautas Meškauskas

"Du, Heinrich, es ist anderes gekommen" (Ei, Henriškai, išėjo kitaip) -- pasveikino Vakarų Vokietijos butų statybos ministeris Paul Luecke savo intymų draugą Valstybės Prezidentą Heinrich Luecke po rugsėjo 19 d. rinkimų. Mat, prezidentas Luecke, kaip ir daug kas Vokietijoje skaičiavo, kad jo paties -- krikščionių demokratų -- ir opozicinė socialdemokratų partijos surinks maždaug vienodą skaičių balsų, kas atidarytų kelią "Didžiajai Koalicijai", o tokiai vyriausybės formai prezidentas iš seno pritarė. Per pačius rinkimus tačiau CDU -- krikščionys demokratai, gavo daugiau negu tikėtus 45%, būtent -- 47,8% visų balsų, o socialdemokratai gerokai atsiliko nuo jiems irgi viešosios nuomonės tyrinėtojų pranašautų 45% -- jie gavo 39,3%. Kadangi iki šiolinės koalicijos partneriai liberalai -- laisvieji demokratai -- gavo 9,5% visų balsų, tai drauge už ligšiolinę vyriausybę pasisakė 57,1% rinkėjų, o tai yra pakankama dauguma kraštą valdyti iki sekančių rinkimų. Jei, žinoma, ligšiolinė koalicija susitars dėl naujos vyriausybės, ir derybos dėl jos neatsitiks visiškai lengvos.

Pirmas dalykas: patikrinkite, ar CDU -- nėra visai vieninga. Joje gana žymų vaidmenį vaidina Bavarijos krikščionių socialų partija, kurios vadas, buvęs krašto apsaugos ministeris Josef Straussas yra liberalų vado Erik Mende priešininkas. Straussas, be to, laikomas Vokietijos 'gaullistų' frakcijos vadovu, t.y. tiksliai, demokratų politikų, kurie norėtų glaudesnių santykių su Prancūzija, o ne Amerika. Straussas yra nusistatęs prieš dabartinį užsienio reikalų ministrą Schroederį, kuris laikomas 'proamerikonišku'. Už tat kalbama apie užsienio reikalų ministerio portfelio pavėdinimą kitam politikui, būtent, Wuerttenbergo -- Badeno ministrui pirmininkui katalikui Kurt Georg Kiesingeriui. Tas esąs daugiau 'europietiškas' nusi-
teikęs negu protestantais, šiaurietis Schroederis. Paskutiniojo šalininkai tačiau nurodo, kad Kiesingeris gali suardyti katalikų -- protestantų santykių vyriausybėje. Būdinga, kad per rinkimus krikščionys demokratai surinko proporcingai daugiau balsų protestantiškoje šiaurinėje Vokie-

tijoje negu katalikiškoje pietinėje Vokietijoje. Tiesa, katalikiška Bavarija ir toliau lieka vienintelis Vokietijos kraštas, kurio krikšč. socialai gavo absoliučią daugumą (55,6%) tačiau jų balsų skaičius, palyginus su praeitais rinkimais, padidėjo tik 0,7%, tuo tarpu šiaurinėje protestantiškoje Vokietijoje krik. dem. surinko maždaug 7% daugiau negu per praeitų rinkimus. Schroederio pašalinimas galėtų tokia partijai naudingą tendenciją sulaukyti.

Kaip matome, Erhardo uždavinys sudaryti naują pastovią vyriausybę nėra lengvas. Jis neturi tokio autoriteto kaip partijos vadas Adenaueris, kuris tik keliais metais -- sulaukęs 90 metų -- ap-
leis partijos pirmininko vietą. Ir Adenaueris nėra Erhardo šalininkas. Lygiai kaip prezidentas Luecke ir seimo pirmininkas Gerstenmaieris. Tačiau jie visi supranta, kad Erhardas šiaip ar taip išėjo iš rinkimų laimėtoju ir pagal demokratines tradicijas ir taisykles gavo tautos pavėdinimą sudaryti naują, penktą iš eilės federalinės Vokiečių Respublikos vyriausybę. Ar ji bus tik laikina, 'Uebergangs Regierung', kaip aiškina kai kurie Erhardo priešininkai, didžia dalimi priklausys nuo tarptautinės situacijos.

Popiežiaus Pauliaus VI kelionė -- ryšiui su žmonija palaikyti

Popiežiaus Pauliaus VI vizitas JTO ir New Yorke ženklina jo norą žengti nuo sosto ir siekti kuo artimesnių ryšių su žmonija. Tai charakteringa jo būdai ir ligšiolinei jo gyvenimo praktikai.

Jo apeliacija buvo skirta taiką mylintiesiems ir taikos siekiantiems. Jo apeliacija nebesiribojo katalikais, bet lietė ir kitų religijų, kitų šitiktinimų žmones.

Tuo pat metu Popiežiaus Pauliaus VI parodė katalikybės susidomėjimą moderniu pasauliu ir jo problemomis, kartu vedant visus katalikų Bažnyčios pareigūnus viešumon, ten kur gyvena, dirba

Mes jau pastebėjome, kad šiais nacionalizmo atgimimo laikais, nauja Vokietijos vyriausybė turės vesti 'vokiškesnę' politiką negu iki šiol, nes nacionalizmo atgimimas verčia daugiau kalbėti apie Vokietijos suvienijimą negu anksčiau, kada dar buvo tikima į Vakarų Europos tvirtinę vienybę.

Don Cook, ilgametis New York Herald Tribune bendradarbis Europoje, o dabar Los Angeles Times korespondentas Paryžiuje, savo naujoje knygoje "Floodtide in Europe" štai kaip apibūdina vokiečių nuotaikas: "Šiuo metu dar galima kalbėti tik labai plačiomis sąvokomis -- Vokietijoje atgyja politinė sąžinė, Vokietijoje auga ryžtas ką nors padaryti dėl Vokietijos ateities, o ne palikti jos likimo klausimą užsieniečių rankose".

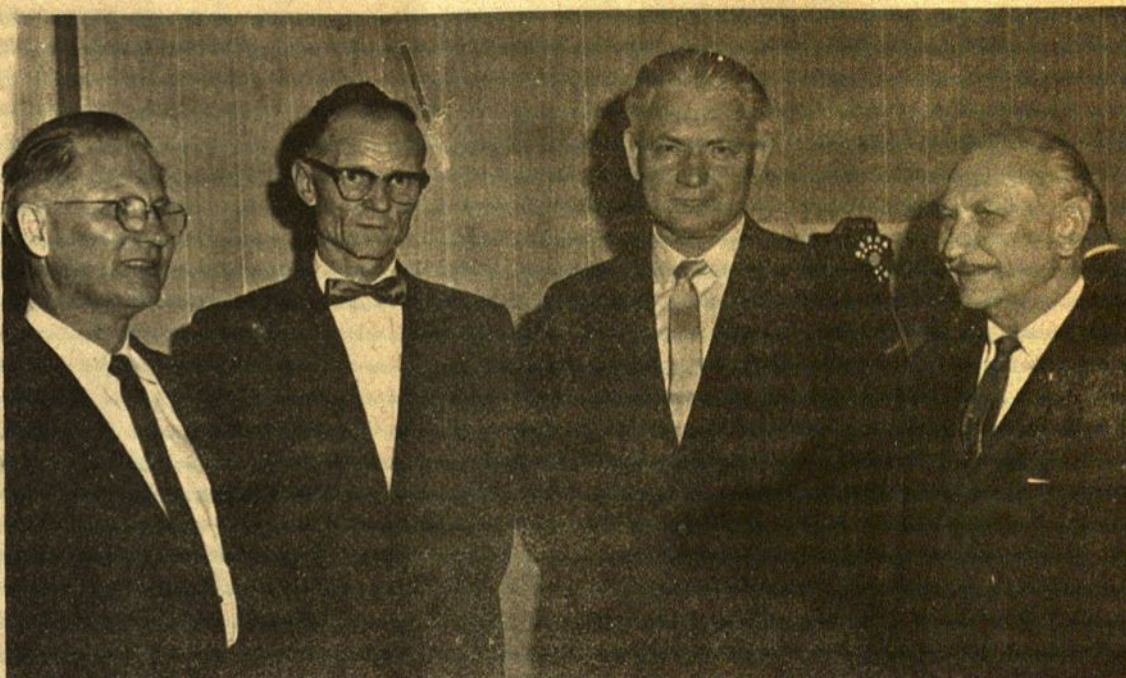
Bet ką daryti? Karu vokiečiai negali atgauti savo teritorijos iš sovietų. Ta mintis bent kol kas yra net jiems patiems visai svetima. Todėl vienintėlis dabar kelias atgauti Rytų Vokietiją yra koks nors susitarimas su sovietais. Atrodo, kad sovietai sutiktų su abiejų Vokietijų suvienijimu tik tokiomis sąlygomis: 1. Rytų Vokietiją ir toliau paliktų komunistinė valstybė, bet galėtų sudaryti federaciją su Vakarų Vokietija, kuri 2. pasitrauktų iš NATO ir 3. taptų neutrali, kaip Austrija.

Tokios sąlygos, aišku, kol kas buvo nepriimtinos. Vakarų Vokietija jau dabar savo ūkinio pajėgumu yra trečia valstybė pasaulyje (po JAV ir Sov. S-gos) ir pasiskelbti jai neutraliai, išanks to atsisakant bet kokio pasirinkimo laisvės, nebūtų paranku. Tačiau sovietai nenori atsižadėti savo grobio -- Rytų Vokietijos už mažesnę kainą. Dėl viso to kas nėra ir pradžių derybų bazė. Bet gyvenimas nestovi vietoje. Kas šiandien neįmanoma, ryt gali pasidaryti priimtina.

ir galvoja žmonės -- ne vien tik tarp keturių bažnyčios mūro sienų.

Parodytas susidomėjimas Popiežiaus Pauliaus VI vizitu istoriniu įvykiu daro ne tik pačią kelionę, kaip tokią, bet kartu parodo ir naująjį kelią, kuriuo pradėjo žengti Katalikų Bažnyčia.

* PREZIDENTAS L.B. JOHNSONAS, pasirašydamas naująją imigracijos įstatymą New Yorke prie Laisvės statulos, kartu pareiškė, kad "Amerikos pasišventimas suteikti prieglobstį prispaustiems bus išlaikytas". Prezidentas čia davė atsakymą į Castro pareiškimą, kad norin-

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas inž. J. Jurkūnas pasiryžęs suaktyvinti sąjungos veiklą aplankant sąjungos skyrius ir skirti daug dėmesio vykdomam Dirvos vajui. Viena iš tokių pirmųjų informacinių kelionių buvo į Clevelandą. Nuotraukoje iš kairės: ALT S-gos vicepirm. T. Blinstrubas, Vilties D-jos vicepirm. K. Pocius, ALT S-gos pirm. inž. J. Jurkūnas ir ALT S-gos išd. M. Šimkus. V. Plodžinsko nuotrauka

Žygis į Jungtines Tautas ir jo galimybės

ALGIRDAS M. BUDRECKIS

Ką galime laimėti iš Lapkričio 13 d. manifestacijos?

Panagrinėkime visas galimybes: pilnutinį žygio pasisekimą, dalinį laimėjimą, kitas pozityvias pasekas, riziką, neigiamus atgarsius -- tik taip gyvendami užmojų, galėsime pilnai įvertinti

jo galimybes ir pilnai tam pasiruošti.

LIETUVOS BYLOS KĖLIMAS JUNGTINĖSE TAUTOSE

Hipotezė: ar atnešė tėvynė laisvę ar priartins prie laisvės Lietuvos bylos kėlimas Jungtinėse Tautose. Ideali padėtis būtų, jei 24 komitetas kolonializmui tirtų, išklaustų liudininkų pranešimus ir peržiūrėtų dokumentaciją įrašytą Lietuvos bylą į 1965-66 m. darbotvarkę. Kitas atvejis, jei kuri valstybė įrašytų Lietuvos klausimą į 1966-67 m. darbotvarkę. Kokios galimybės? Jungtinės Tautos nutartų pasmerkti Sovietų okupaciją, nutartų tyrinėti esamą Lietuvos padėtį. Neigiamos galimybės: Sovietai išskeltų kontrarezoluciją Lietuvos bylai atmeti. Tokiu atveju, Lietuvos byla nebūtų numerinta per amžius amen, kaip pesimistai galvoja. JAV gal būtų dėl mūsų "partizanų" akcijos. Tačiau, ir jie gana praktiškai suprasti, kad jų interesus naudinga palaikyti linijai, jog iš principo Pabaltijys turėtų išsivaduoti iš sovietų. Kitaip sakant, pykčiui atslūgus, jie laikysis strategijos, kad Amerikos apsaugai naudinga antisovietiška nuotaika Rytų Europoje Sovietų agresingumui sulaukyti. Mūsų minimalinis laimėjimas būtų paties reikalo išdėstymas Jungtinių Tautų misijoms ir jų vyriausybėms.

Daugelis Afroazijos valstybių galvoja, jog Lietuva yra tik geografinė sąvoka. Lietuvos bylos dramatinizavimas ir medžiagos tiekimas Jungtinių Tautų nariams juos supažindintų su faktais, keltų rimto abejojimo dėl sovietų politikos. Visviena Lietuvos byla būtų užfiksuota J.T. bylose; įnai būtų precedentas, į kurį mūsų kiai galėtų ir vėliau kreiptis, politinei konjunktūrai pasivirs Lietuvai naudinga kryptimi.

* LATVIAI paskyrė 1000 dol. premiją paruošti moksliniam veikalui apie Latviją anglų kalba. Paruošimo darbus atliks latvių studentija. Premija buvo nutarta skirti Latvių Studentų S-gos suvažiavime Clevelande. Latvių centriniame stipendijų fonde yra sudėta 7600 dol. Iš tos sumos 5860 dol. buvo išduota paskolų forma studentams. Didesnė dalis tų paskolų jau atmokėta.

* PEKINO RADJO paskelbė, kad Raud. Kinija siekianti tokios JTO reformos, kuria būtų panaikinta "JAV dominacija". Jei to nebūtų galima atsiekti, R. Kinija organizuos savą "JTO", kuri konkuruotų su dabartine.

* KREMLIJE PRIĖMUS naują Kosyginą pasitylėtą ūkinį planą, (pagal kurį didesnės žmonės pajamos galės nustatyti gamybą derinant prie rinkos reikalavimų) ir Brežnevo pranešimą apie CK posėdžio atidėjimą sekančioms metams, atrodo, kad dėtosios viltys į pasikeitimus Kremliuje tenka atidėti vėlesniam laikui.

* LATVIJOS NEPRIKLAUSOMYBES šventės proga (lapkričio 18 d.) latvių išeivijos vadovybė JAV ragina savo visuomenę suaukoti 25,000 dol.

Manifestacija, kaip ATKIRTIS SOVIETŲ FESTIVALIAMS: Tiesą pasakius, mūsų propaganda prieš Sovietus 25 m. okupacijos sukakties proga, objektyviai ir betarpiškai žiūrint, 25,000 Lietuvių Laisvės Komiteto 8 psl. leidinėlių, keliolika tūkstančių Vytauto Vaitiekūno brošiūros ir ALT press release kopijų, dešimt tūkstančių Pabaltiečių manifesto kopijų keliomis kalbomis ir aštuonios vietinio masto demonstracijos, negavo didesnio dėmesio iš JAV ir Vakarų visuomenės. Sovietai suruošė daugiataktantinę masės festivalius Vilniuje ir Kaune, išreklamavo Soviet Life žurnale, Bal-

tic News, Tėvynės Balse ir Tass komunikatuose šlovindą ir džiaugsmingą "jubiliejų" Pabaltijje.

Manifestacijos būdų propaganda yra efektyvi tuo, kad dalyviai yra savanoriai, savo lėšas ir laiką aukojantys lietuviai ir baltijiečiai.

Manifestacija yra mūsų kooperis išgauti iš šykščios lietuviškoms reikalams Amerikos spaudos apgarsinimą. KLNA amerikiečiams informuoti komisija žino kaip ir į ką kreiptis Amerikos laikraščiuose, radiofonuose. Ogi žygis yra arklukas įnešti spaudon Lietuvos klausimą. Kitaip sakant, manifestacija taip planuojama, kad ji paveiktų amerikiečių spaudą ir visuomenę. Be to, turime švietimiesiems informuoti komisiją, kuri turi bendradarbius Anglijoje, Urugvajuje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Pakistane, Italijoje ir Japonijoje, kurie turi galimybių prieti prie ispaniškos, Britų dominijų, prancūziškos, itališkos, arabiškos, japoniškos spaudos, Vietos mastu demonstracijos nesulauktų tokio masto aprašinėjimo laisvojo pasaulio spaudoje, kokio lietuviams reikia. Svarbu pateikti ir į Afrikos prancūzišką bei anglišką spaudą. Vien parašant memorandumus ar vizituojančią vieną antrą įstaigą negautume tokio Lietuvos bylos populiarinimo, kokio norime gauti. Rezolucijos kartu su masiniu fonu jau kitas dalykas, nes rimtas reikalas siejamas su 20,000 manifestantų išraiška. Tikras dalykas, kad šis žygis užlipis sovietams ir maskolberniams ant mazolių; jie mus visus iškolios Izvestijose, Pravdoje ir Lietuvos vergiškoje spaudoje. To pasekoje lietuviai krašte gautų moralinę pasipirtį testui ir toliau pasyvią rezistenciją, kartu parodant, jog laisvojo pasaulio lietuviai nesnaudžia. Jei vietinės demonstracijos iššaukė nejaudumus sovietuose, tai dešimteriopai didesnis žygis dar labiau juos dilgins. Vien šita išdava patelsina žygį į Jungtines Tautas. Be to, šitoks Lietuvos bylos dramatinizavimas atkreipia vakariečių dėmesį ir kartu atneša simpatijų Lietuvai. Mums neįmanoma patiems išžonuoti Lietuvos reikalams visus simpatikus; beje, po žygio gali teigiamai atsiliepti tokie, apie kuriuos mes ir nesapnuojame.

MANIFESTACIJA, KAIPO JAV VISUOMENĖS ĮTAIGA.

Amerikiečius imponuoja akcija ir skaičiai.

Kada nemažas skaičius lietuvių (Nukelta į 2 psl.)

-- Ir jei vėliau pasidarysi panašus į kapitalistą, neužmiršk, kad mes tave aprenėme...

ŽYGIS Į JUNGTINES TAUTAS

(Atkelta iš 1 psl.)

vijų -- šisysk 12-20,000 -- pademonstruoja vieningai užbręžtą siekimą, tada politikai ima galvoti, jog gali būti tarp 100 ir 200 tūkstančių žmonių, kuriems rūpi Lietuvos klausimas. (Amerikos žurnalistų bei politikų formulė yra: už kiekvieną aktyvistą yra dešimt pritariančių "stebėtojų".) 100-200,000 žmonių reiškia balsų bloką rinkiminiu metu, ypač senatoriams, kongresmanams bei aspirantams į prezidentus. Gyva 20,000 masė jau ne popierinis pasipūtimas, o faktas, su kuriuo reikia skaitytis. Pavyzdžiui, net Jaltos derybose Rooseveltas porą sykių konstatavo, kad darant nutarimus Lenkijos klausimu, reikia skaitytis su Amerikos 6,500,000 lenkų nuomone. Daugelis žurnalistų ir politikų pernai buvo nustebinti, kad 20,000 lietuvių atvyko į pasaulinę parodą dalyvauti Lietuvių Dienoje. Šis įvykis buvo kultūrinio pobūdžio. Tad, afortiori, koks būtų nustebimas, jei lygiai tokia pat masė dalyvautų lietuvių politinėje manifestacijoje. Aišku, kai kurie JAV valstybės departamento pareigūnai bei JAV publicistai - "patarėjai" pyks, sakys, kad lietuviai drumsčia taikingo sambūvio vandenį. Tačiau, jie visvien suprastų tikrą lietuvių nusistatymą Lietuvos klausimu, kurio jie nepajęgtų suvaržyti ar nuslopinti. Bet, pagaliau, jų pyktis atslogtų, kada jie toliau turės santykiuoti su veiksniais. Jie negali nubraukti veiksmų, kadangi šitos įstaigos yra vienintelis tiltas tarp jų ir čionykščios lietuvių visuomenės.

VEIKSNIAMS.

Nors žygis į Jungtines Tautas nekilo nei iš ALT, nei iš VLK, iniciatyvos, jisai veiksniams atneš teigiamų rezultatų. Ne paslaptis, kad visuomenė nėra pilnai patenkinta veiksmų nerangumu. Suprantama, kad visuomenė nesupranta, jog diplomatinis darbas vyksta tyliai ir tik po ilgo laiko atneša pasėkų. Galima suprasti lietuvių visuomenės nekantravimą kai mūsų visuomenė yra dar labai gyva ir dinamiška. Bendrai paėmus, per paskutinius dešimt metų visuomenei nepa-

tinka vadinamas sustingimas. Konsolidacija įvyko tik viršūnėse. Plati visuomenė tuo nebuvo palėsta. Yra daug energingų ir išmanių žmonių, kurie dėl įvairių priežasčių neįeina į oficialų politinį darbą. Pasimokykime iš istorijos, kad kur kelias užkirstas, ten žmonės ieško naujų ir atskirų kelių. Politiniame gyvenime nėra tuštumų. Nauji vada, socialinio mokslininko Herold Laški žodžiais homine novae, atsiranda, veržiasi ir veikia. Vartų uždarymas sudaro sąlygas potvyniui. Klįsta kai kurie mandri šulai, kurie šaiposi, jog visuomenė niekis, kas iš tos "liaudies". Neignorokime visuomenės, nes jos nekantrumas gali iššaukti revoliuciją visuomeninėje struktūroje, kurios pasekmės atneštų ir dezorganizaciją bendroje kovoje. Atvirai kalbant, jau yra revoliucinės situacijos žymių visuomenėje: Rezoliucijoms remti komitetas, PLB politiniai polinkiai, LSS pastangos atskirais politiniais keliais eiti, LJOF santykiavimas su Afro-azijos studentija, Metmenų šalininkų ieškojimas dialogo su kraštu, Vasario 16 vėjų ALT lėšų sumažėjimas, Vilko fondo pajamų trūkumas, visuomenininkų kritiški pasisakymai spaudoje, visuomenės apatija liečiant "politiką", jaunimo apatiškumas partijoms. Visos tos žymės yra skambučiai. Nenorima duoti įspūdį, kad visi minėti reiškiniai yra blogi, kai kurie yra labai sveikintini. Tačiau, jie visi liudija, kad kas nors netvarkoje "viršūnėse". Atsakingos prieš tautą įstaigos negali galvoti "po mūsų kad ir tvanas". Istorijsje tokia galvosena iššauks tik visų konkrečių veiksmų darbų pasmerkimą.

Žygis į Jungtines Tautas išjūdins visuomenę pozityviam darbui. Veiksmų pritarimas žygiui, jų parama patenkins visuomenę. Aplamai, kada veiksniai darbu ar pinigais remia šitą žygį, kuris turi paramą iš "apačios", tada ir ateityje visuomenės bus duosnesnė veiksniams, žinodama, jog veiksniai skiria pinigų konkrečioms žygiams. Taipogi, žygis gali atgaivinti žmonių pritarimą politiniam darbui, atvesti

naujus talentus į veiksmus. Neigiamybė būtų, jei veiksniai nuolatiai stebėtų žygį, nes tada veiksmos dinamika pralenkų šitas įstaigas.

ALT jau pritarė žygiui ir gali konstatuoti visuomenę, jog duoda visiems manifestantams savo palaikimą. Toks ALT nusistatymas ateities duos ALT teisę parodyti amerikiečiams politikams, jog jinaį pajėgi iššaukti daugiatūkstantinę lietuvių minią atitinkama proga. Vizituodama JAV įstaigose ALT galės imponuoti politikus su faktu, kad turi užnugarį, kad visuomenė tikrai remia lietuviškus reikalus. Ir patys politikai kreipsis į ALT, žinodami, kad lietuviai nėra tik aysys arba politinis futbolas rinkimams laimėti. Politikai bus palankesni ALT, žinodami, kad yra gyva masė, kuri seka ir reaguoja į JAV politinį gyvenimą.

Vilkiui parėmus žygį, Vilkas susilauks didesnio pajamų tiekimo iš visuomenės. Vilkas taipogi galės panaudoti žygį savo propagandoje ir įtaigojime. Ir kraštas supras, kad Vilkas turi masinę paramą. Bolševikai neturės pagrindo sakyti, jog Vilkas esąs tik kelių buržuazinių atgynų iškamša, nes 12-20,000 žmonių eina Vilko pritaru keliu. Žygis duoda lietuvių Bendruomenės apylinkėms puikią progą išmiklini savo potencialą, kaip organizuota visuomenė. Iš tikrųjų, tokie užmojai nepriklauso ad hoc komitetams, bet Bendruomenei. Tikimės, kad žygis bus Bendruomenės veiklos pratybos. Ateity tokių masinių žygių sumanymas ir vykdymas priklausys Bend-

Pasitarimas dėl lietuvišku pamaldų

LB Chicagos Apygardos valdyba, vykdydama š.m. sausio mėn. 31 d. įvykusio Apygardos LB Apylinkių atstovų suvažiavimo nutarimą, kuriuo pavedama valdybai rūpintis, kad Lietuvių R.K. Parapijų Bažnyčiose būtų laikomos lietuviškos pamaldos ir joms būtų teikiamas pirmumas, kad lietuvių vaikai pirmą išpažinimą ir komuniją būtų ruošiami lietuvių kalba, š.m. rugsėjo mėn. 29 d., Jaunimo Centre sukvietė Chicagoje reziduojančių JAV LB Tarybos ir Centro valdybos narių bendrą pasitarimą.

Los Angeles Dramos Sambūrio aktoriai, kurie spalio 16 d. Balfio vakare parapijos salėje vaidins Jurgio Gliados komediją KAUKIŲ BALIUS. Nuotraukoje priekyje: Žibutė Stropūtė, Sėdi iš kairės: Ema Dovydaitytė, Jonas Janušauskas, Jūratė Kvedienė, Lijda Medelis, Irena Keselytė, Vytautas Šulaitis, Stovi: Vladas Gilys, Danutė Tuminaite, Kazys Šakys, Dana Vebelinaitė, Vincas Dovydaitis. Vaidinimą režisuoja D. Mackialienė, padedant Stelai Batknei. L. Kančausko nuotrauka

ruomenė. Rezoliucijoms Remti Komitetui Žygis duos kozerį imponuoti kongresmanams ir senatoriams lietuvių skaičiais, JAV Kongreso nariai bus įveikti lietuvių ryžtingumu kelti Lietuvos klausimą Jungtinėse Tautose ir teigiamai reaguos į tai.

(Pabaiga kitame numeryje)

Pasitarime buvo konstatuota, kad vykstantis R.K. Bažnyčios tėvų susirinkimas, pakeisdamas liturgijoje lotyniškas pamaldas į tautines kalbas, suteikė dideles galimybes, kad lietuvių katalikų parapijose būtų pamaldos laikomos lietuviškai ir joms teikiamas pirmumas. Pasitarime pasidžiaugta, kad Chicagoje Marquette Parko, Town of Lake, Cicero, E. St. Louis, Ill. St. Louis, Mo. parapijose jau daug padaryta lietuviškų pamaldų susiprinimui, kitose lietuvių parapijose mažiau parodoma respekto lie-

tuomenė. Rezoliucijoms Remti Komitetui Žygis duos kozerį imponuoti kongresmanams ir senatoriams lietuvių skaičiais, JAV Kongreso nariai bus įveikti lietuvių ryžtingumu kelti Lietuvos klausimą Jungtinėse Tautose ir teigiamai reaguos į tai.

Pasitarime dalyviai pavedė JAV LB Centro valdybos pirmininkui J. Jasaičiui artimiausiu laiku tartis su Lietuvių Kunigų Vienybės ir Amerikos Lietuvių

Katalikų Federacijos valdybomis šiame pasitarime iškeltais klausimais. Apygardos valdybai pavesta sušaukti LB Apylinkių valdybų atstovų susirinkimą, painformuoti Apylinkes dėl lietuviškų pamaldų sustiprinimo jų ribose esančios lietuvių parapijose.

Susirinkime - pasitarime lietuviškų pamaldų reikalai buvo diskutuojami rimtoje nuotaikoje, siekiant išlaikyti pagarbą dvasiškai.

Pasitarimui pirmininkavo inž. Br. Nainys, sekretoriavo St. Šiau-
čiūnas.

KALĖDINIAI SIUNTINIAI!

Mieli tautiečiai, nudžiuginkite artimuosius Lietuvoje pasiųsdami jiems dovanelių Kalėdoms ir Naujiems Metams!

Mes esame sudarę tris specialius didžiai vertingus šventinius siuntinius, kurių kaina Jums bus prieinama ir kokybė sužavės gavėjus. Štai jie:

Kalėdinis P (rabanginis) I

Angl. paltui vilnonė velour medžiaga 3 jardai; išeiginiai vyr. arba mot. kostiumui vilnonė angl. medž. 3 1/2 jd.; nepermatimo nailono medž. suknelė — 4 jd.; kaklaraištis; šilkinė skarelė; šokolado dėžė — 1 sv.; švelnaus nailono mot. baltiniai — apatinukas ir kelnaitės; vyr. išeiginiai nailono marškiniai ir vyr. arba mot. skotiškos vilnos nertinis tik už 99 dol. su pasiuntimu ir muitu!

Kalėdinis S (taigmeninis) II

Angl. viln. medžiaga dviems vyr. arba mot. kostiumams — 7 jardai; labai graži portugaliska merž. šiltai suknelė — 4 jardai; 2 poros nailono kojinių; vyr. arba mot. vilnonis nertinis; vyr. nailono išeiginiai marškiniai ir šokolado dėžė — 2 sv. tik už 75 dol. su pasiuntimu ir muitu!

Kalėdinis D (ovaninis) III

Angliška viln. medž. vyr. arba mot. eilutei — 3 1/2 jd.; medž. šiltai gražiai mot. suknelė — 4 jd.; sunkaus itališko šilko medž. suknelė — 4 jd.; šilkinė skarelė; 2 poros nailono kojinių ir 2 svarai šokolado tik už 60 dol. su pasiuntimu ir muitu!

Be to tebesiunciname mūsų populiariusius standartinius siuntinius: V-3, 10 1/2 jd. viln. kost. medž. — 55 dol.; P-3, 6 jardai paltines viln. medž. dviems paltams ir 3 1/2 jd. išeiginiam kostiumui viln. medž. — 75 dol.; N-4, 16 jd. nailono medž. 4 suknelės — 45 dol.; NMSK — 3 nertiniai, 3 išeig. marškiniai; 3 viln. skarelės ir atkarpa 3 1/2 jd. viln. medž. kostiumui už 75 dol. ir M-13 aukšto kaloriteta 22 sv. maisto siuntinį tik už 30 dol.

Automobilius, dviračius, siuv. mašinas, svaig. gėrimus ir tabaką (sov. gamybos) galime pristatyti iš Kaune ir Vilniuje esančių kooperatyvų.

Siunčiame ir jūsų pačių sudarytus siuntinius (tik naujų prekių). Tokius siuntinius iki 22 sv. galite adresuoti mums ir mes juos išekspeiduosime į Lietuvą už 12 dol. įskaitant mūsų patarnavimą, licenciją, draudimą ir supakavimą. Gi už čia apmokėtą muitą pateiksime oficialią sąskaitą. Prie tokių siuntinių galima pridėti šitą ir iš mūsų kataloginių anglišku prekių.

Siųskite užsakymus ir reikalaukite pavyzdžių:

Baltic Stores Ltd.
421 Hackney Rd.
London, E. 2.
Great Britain.

Seniausia šioje srityje lietuvių firma. Greitas, garantuotas gavėjo parašu patvirtintas pristatymas!

Atstovai JAV: L. Venckus, 7030 So. Talman Ave., Chicago, Ill., tel. 436-0494; GAIVA, 3570 W. Vernor, Detroit, Mich.

Ką liepsna, ir tik liepsna teikia maistui...
tą liepsna teikia ir Stroh's,
ir tik Stroh's

Joks kitas amerikoniškas alus nedaromas liepsnoje. Tik Stroh's. O kodėl? Labai paprastai. Ką liepsnos prisilietėjimas teikia gerai mėsa... liepsna teikia Stroh's skoniu. Darymu betarpe liepsna išgauna geresnio skonio iš visų priedų, dedamų į alų.

Tai tradicinis Senojo Pasaulio būdas darant gerą alų. Jūs jaučiate skirtumą. Iš pirmo karto. Po to, nesvarbu, kokį alų būtumėte vartoję, daug galimybių, kad pereisite į Stroh's. Tai todėl, kad Stroh's yra vienintelis amerikoniškas alus su liepsnoje daryto alaus skoniu.

Stroh's

LIEPSNOJE DARYTO SKONIS

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 19156907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published tri-weekly except Holidays and semi-weekly in July and August by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina: tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

IKI PASIMATYMO TORONTE!

Kanados Liet. Jaunimo Kongreso ruošimo darbai jau baigti, ir rengėjai laukia sueinant ir suvažiuojant gausių svečių.

Jaunimo šokiai penktadienį bus jaukioje Šv. Jono parapijos salėje, 941 Dundas St., W. Į šiuos šokius vyresniesiems bilietai neparduodami.

Kongreso ir jaunimo metų atidarymą norima praversti kaip galimą iškilmingiau, tad visas jaunimo organizacijas prašome atsigabenti vėliau, o taip pat turėti vėliavnešius (uniformuotus arba su tautiniais drabužiais). Vėlavos su palydovais turi būti. Prisikėlimo parapijos salėje 1021 College St. 8:30 val. rytą, šeštadienį, nes iškilmes pradėsamos 9 val. punktualiai.

Talentų popietės, kuri vadina si "2 val. su jaunimu", dalyviai įėjimo bilietus gauna iš savo grupių vadovų. Scena bus laisva repeticijoms nuo 12 val. iki 2:30. Visais šio pasirodymo reikalais kreiptis į šios komisijos pirmininkę D. Skrinskaitę, telef. LE 2-2021.

Didysis šeštadienio pobūvis yra vieta, skirta visų, jaunų ir senų, susitikimui. Tam reikalinga didžiausia Toronto salė, Queen Elizabeth building, parodos aikštėje, talpinanti iki 5000 žmonių. Joje visų lauks 1500 paruoštų sėdimų vietų, surikiuotų apie apvalius stalus. Veiks trys bufetai ir barai. Po plačios šeštadienio programos, čia tikrai visi galės laisvai atsikvėpti ir pasižioti prie rinkinio orkestro. Daug vietos automobiliams pastatyti, o taip pat ir gražiamos parodos parke pasivaikščioti.

Sekmadienio rytas skirtas rimčiai -- pamaldoms jaunimo intencijai Toronto lietuvių bažnyčiose. Katalikų pamaldos Prisikėlimo (centrinės) II val., Šv. Jono II val., evangelikams Alhambra bažnyčioje, Alhambra ir Bloor kampas 1:30 val., p.p. Jaunimo organizacijos kviečiamos dalyvauti pamaldose su vėliavomis.

3 val. pradėdamos mūsų solis-

tės L. Šukytės ir pianisto T. Gurevičiaus koncertas, kuriame išgirsime rinkinius lietuviškus kūrinius ir operų ištraukas.

Pagalios 6 val. Park Plaza viešbutyje visi susitiksime iškilmingame bankete, kur kalbės VLIKo pirmininkas V. Sidzikauskas, PLB atstovas K. Kamantas ir kiti aukštieji mūsų lietuviai bei anglai svečiai.

Ši kongresą lydi du neeiliniai įvykiai: meno paroda ir leidinys. Meno paroda yra pirmoji tokio pobūdžio mūsų istorijoje, nes joje dalyvaus tik jaunieji me nininkai. Ji vyks Prisikėlimo parapijos muzikos studijoje, atidarymo kalbą pasakys dr. H. Nagys, KLB Kultūros Fondo pirmininkas.

Leidinyje yra išskirtinas tuo, kad jame pirmą kartą žodžiais ir vaizdais yra bandoma pažvelgti į mūsų jaunimo Kanadoje gyvenimą ir veiklą, kaip tai vyksta atskirose apylinkėse. Be to, jame yra straipsnių, poezijos, kongreso smulkios programos ir kita medžiaga. Jį redagavo A. Bušinskaitė, pradėdama parduoti po \$1.00 kongreso dieną.

Nakvynės yra rezervuotos puošniausioje Toronto Royal York viešbutyje už palyginamai prieinamą kainą, pradedant nuo \$4.20 asmeniui už parą. Rezervacijas prašome nukreipti tiesiogiai į viešbutį, telef. 368-2511 (Lithuanian Youth Congress) arba per H. Seponaitį, telef. LE 3-2522. Jis padės ir tiems, kurie dėl kokių nors priežasčių negalėtų nakvynės susirasti. Jis taip pat pasitiks atvykstančius, jei tik jam telefonu ar laišku (187 Dunn Ave.) bus pranešta atvykimo valanda ir vieta.

Pasaulio Liet. Jaunimo metų šukis yra "Mūsų jėgos, mūsų žinios laisvai Lietuvai Tėvynei". Tikimės, kad tas šukis ir Toronto jaunimo nuoširdumas paskatins užpildyti tūkstantines sales. Iki pasimatymo.

Kongresui Ruošti Komitetas

PRIEŠ DVIDEŠIMT
PENKERIUS METUS

Prie atdaro ir uždaro mikrafono

Pernai, spalio 5 rytą nutrūkusių, šiems metams
skirtų užrašų pradžia ir paskutiniai lapai

KAI nuo užrašų-dienoraščio skiaučiu nupučiu dulkes, iš po pageltusių lapų prasikala laikas, įvykiai ir žmonės.

Langas, iš kurio stebėjau 1939-ųjų pabaigos ir 1940-ųjų metų vasaros įvykius, jų sukūrinį trauktus žmones, nebuvo platus. Ir vieta platesniam žvilgsniui nebuvo iškilusi. Sėdėjau radijo studijoje prie mikrofono.

Linksniauju garsų ir mažiau žinomų žmonių pavardes, įvykių centrų vardus, perdavinėjau klausytojams linksmy ir liūdny įvykių kroniką. Dirbdamas Lietuvos radijone susitikau ir susipažinau su mūsų įvairių profesijų, rango bei padėties žmonėmis, kuriuos vienėms daugiau, kitiems mažiau girdėtus įvykius ir istorijas.

Iškarpos iš ano meto užrašų ryškesnes eilutes ir paspalvines jas dokumentais, kurie anomis dienomis mums nebuvo žinomi, dar kartą kreipiuos į klausytoją. *)

IV užrašų dalies

168 lapas:

Mitinguose, susirinkimuose neleidžiant gyventojams sutikti seimano kandidatus, o tik ploti kompartijos pateiktam kandidatų sąrašui, rinkimų kampanijos vėžimas ėmė girgždėti. Nuotaikoms kelti imta domėtis Lietuvos kariuomenės dalimis.

*) Šiuos užrašus J. Stonys planavo spausdinti ne ant popierio, o išleisti įkalbėtus į plokšteles.

je susidarė pirmoji Lietuvos vyriausybė. Tuo ir buvo užmegstas betarpiškas ryšis tarp Lietuvos praeties ir ateities. Vilnius tapo, po ilgų metų pertraukos, tuo, kuo jis per amžius buvo -- Lietuvos sostine.

Tai buvo istoriškos reikšmės faktas, kurio nusišėti nuo pasaulio akių nepajėgė joki lenkų gudravimai. Vilnius viešai pareiškė savo lietuviškumą. Tačiau pirmajai Lietuvos vyriausybei nebuvo lemta Vilniuje išsilaikyti. Nesukubusi suorganizuoti žymesnių karinių jėgų, vyriausybė buvo priversta 1919 m. pradžioje išsikelti į Kauną.

Vilnius pateko sovietų raudonajai armijai ir išbuvo jos rankose ligi 1919 m. balandžio 19 d. Lenkai, gavę iš santarvinių karinę paramą, tą dieną paėmė Vilnių, išstumdami sovietų raudonąją armiją. Lenkai Vilnių laikė ligi 1920 m. liepos 14 d. Sovietų kariuomenė žyguodama Varšuvos link vėl užėmė Vilnių ir išbuvo ligi rugpjūčio mėn 26 d. kai Maskvos Taikos sutartimi, Sovietų Komisija Vilnių grąžino Lietuvai. Tai anuomet buvo didi valanda lietuvių tautos gyvenime, nes atrodė, kad mūsų kovos dėl Vilniaus pasibaigė. Deja, apsiriktai 1920 spalio 7 d. Suvalkuose buvo pasirašyta laikinoji sutartis tarp lietuvių ir lenkų, nutiesiant demarkacinę liniją tarp abiejų kariuomenių ir paliekant Vilnių Lietuvai. Tačiau antrą dieną, spalio 9 d. lenkai staigiu puolimu Vilnių pagrobė. Šį kartą lenkai siekė ne vien Vilniaus, o visos Lietuvos. Tik pralaimėję prie Širvintų ir Giedraičių, lenkai atsiskė nuo minties jėga visą Lietuvą palmti. Vilnius paliko jų rankose. Lietuva ryžosi teisybės ieškoti teismo keliu. Prasidėjo ilga byla dėl Vilniaus Tautų Sąjungoje ir Haagos tarptautiniame teisme. Principe visur buvo pripažintas Lietuvos teisėtumas, tačiau praktiškai tą teisėtumą įgyvendinti kliudė politinės aplinkybės.

1939 m. kritus Lenkijai, Vilnius vėl pateko į Sovietų Rusijos raudonosios armijos rankas. Kremliaus valdovai Vilnių grąžino mums, visą Lietuvą pasigrobdami sau.

Jonas Miškinis

Rašė

JONAS STONYS

skaitome: "Iš XX Amžiaus vadovybės pasitraukus dr. Ig. Skrupskelniui, nuo šios dienos XX Amžių redaguoja prof. Steponas Kolu-paila. Redaktoriaus pavaduotoju yra prof. Zenonas Ivinskis".

169 lapas:

Socialistinė Respublika", "Reikalaujame mūsų karių visiškai sujungti su Raudonąja Armija".

JONAS STONYS, buvęs Lietuvos radijono, vėliau Amerikos Balso lietuviškos programos pranešėjas, šių užrašų autorius, miręs 1964 m. spalio 5 dieną New Yorke.

300 Raseinių įgulos karių prievarta suvaryti valgyklon, išprievartaujami pasisakyti už Darbo Lietuvos S-gos rinkimų platformą bei priimti propagandai naudingą rezoliuciją.

Po komunistų redaguota rezoliucija parašus padėti priverčiam: Lukoševičius, Gudaitis, Račkauskas, viršilos Dagys ir Bakanas, civilinis tarnautojas Aksijonaitis, leitenantas Grėblintnas, puskarininkis Kaminskas, eil. Bradulskis, kapitonas Bitinaitis, leit. Auželis, eil. Ambrozaitis.

Iškarpos, fabrikų kiemus, tur-gavietes, skerdyklų hales, pakeles, prie laukuose dirbančių išvaromi "liaudies" linksminant valstybinio teatro aktorai, šokėjai, dainininkai.

170 lapas:

Saugumo Departamento direktorius Antanas Snieškus patvirtina "Priešvalstybinių partijų: tautininkų, voldemarininkų, liaudininkų, socialdemokratų, krikščionių demokratų, eserų, šaulių ir kitokių vadovaujančio sąstato operacinės likvidacijos" -- suėmimų planą. Data suėmimams vykdyti paskirta naktį iš liepos 11 į 12 d. Operacinės likvidacijos vyriausiais darbuotojais paskirti: Krastin, Dembo, Finkelšteins, Komodaitė, Macevičius, Todes.

Vykstant rinkiminei kampanijai, daugelyje vietų vėl užsiliepsnoja nauji gaisrai, dega miškai, sandėliai, anglies sampylos, durpynai, lentpiuvės, prekių prikrauti vagonai.

Panevėžy įvykusiame susirinkime - mitinge, kompartijai pasiūlius, rankų plojimų kandidatais į liaudies seimą "patvirtinti": Matas Mickis, Ickas Dembo, Ignas Laucys, Liudas Dovydenas, Marija Kutraitė, Stepas Marcinus, Antanas Mikonis,

171 lapas:

Juozas Grigalevičius, Petras Paunksnis, Itn, Vladas Biržietis. Liepos 8 dienos XX Amžiuje

jų kovotojų ir kompartijos vaidmenį.

Lietuvos Aids rašytojas Petras Cvirka sušunka: "... Pakaks kapellionams savo skvermais nuo jaunuo-menės dangstyti tiesą apie pasaulio "sukūrimus". Prieturny, už sveiką, laisvą mūsų Darbo Lietuvos jaunąją kartą, už jos didingą ateitį!"

173 lapas:

Per radiją skelbiama: "Visi išstatyti kandidatai į liaudies seimą ko skubliausiai siųskit Eltai savo atvaizdus ir biografijas".

Spaudoj pasirodo mokslininkų, rašytojų, menininkų, teatro atsišaukimo faksimilė: "Visi kaip vienas į naujojo seimo rinkimus. Balsuokite už Lietuvos Darbo Sąjungos kandidatus. Lai gyvuoja tvarka ir nesugriaujama mūsų šalies darbininkų, valstiečių ir darbo inteligentijos sąjunga. Lai gyvuoja Laisvoji Lietuva. Lai gyvuoja broliška draugystė ir tvirta sąjunga su didžiąja ir nenugalima Sovietų Socialistine Respublika. Už taiką, už laisvą tautų vystymąsi, už mūsų tėvynės ekonominį pakilimą".

Seka parašai: Stp. Žukas, L. Gira, Sof. Čiurlionienė, G. Zimanas, K. Korsakas, A. Venclova, Ruzgas, J. Žiugžda, Kubertavičius,

174 lapas:

P. Cvirka, J. Grybauskas, agr. Žukauskas, V. Marijošius, V. Vizgirda, Strolis, P. Juodelis, L. Meeravičius, Ch. Alperavičius, Alga Kalpokienė, Romanas, J. Baltušis, D. Pumputis, J. Šimkus, L. Dovydenas, Vyt. Mackevičius, T. Trečiokaitė, Sirijos Gira, S. Užinskas, J. Graičiūnas, Juršys, Mažeika, P. Sklėrys, dr. Girdzijauskas, Kolodnas, Kelbauskas, R. Juknevičius, P. Kalpokas, Z. Nomeika, J. Kuzminskas, Bulaka, P. Landauskas, Ad. Lastas, A. Busilas, J. Vizgirda, M. Miškinis, K. Kymantaitė-Gregorskienė, K. Kiela, A. Rūkas, J. Krūminas, Salomėja Neris, K. Vairas-Račkauskas, A. Kučionas, J.V. Narbutas, R. Žebenka, M. Meškauskienė, Mikėnas, J. Butėnas, J. Keliuotis, V. Palaima, J. Kalvinis, K. Boruta, K. Binkis, A. Miškinis, Laurinaitis, B. Lukošius,

175 lapas:

P. Vasiūnas, Rauduvė, B. Rutkūnas, kiti parašai neįskaitomi -- (prijungti).

Zarasuose įvykusiame mitinge burmistras B. Paleckas, aiškindamas rinkimų reikšmę bei rinkėjų pareigas, pasakė: "Atėjo laikas, kada jūs esate drauge su vyriausybe. Jūs rinksite seimą, kurio atstovai bus jūsų draugai, bet draugai nepaprasti, o su dideliu egzaminu, nes jie sėdėjo kalėjimuose, jieėjo į kalėjimus, tikėdamies, kad Lietuvos ateitis bus jų rankose".

LIEPOS 9-JI

Seimo rinkimų kampanijon [sijungia raudonarmiečiai. Kelių kryžkelėse, aikštelėse, skveruose groja balalatom, armonikom,

176 lapas:

Irašas parašė: Nauji XX Amžiaus žmonės pabandė pūstelti naujon dūdon, prisiderinti prie okupanto sudaryto orkestro.

Šoka

Radijono direktorius, kaip nepatyręs kompartietis, buvo apsišprendęs XX Amžiaus vedamąjį skelbti per radiją, bet radijofo-nan atėjęs presrukas (spaudos vadovautojas) Kostas Korsakas uždraudė, Girdi, seno grovimo laimėjimus katalikai siekia saupr-skirti, nori sumenkinti pažangių-

LIETUVIŠKOS KNYGOS,
PLOKŠTELĖS,
MEDŽIO DROŽINIAI,
AUDINIAI, GINTARAS

ir įvairios kitos importuotos dovanos!

Visa tai galite įsigyti, atvykę į naujai atidarytą DIRVOS krautuvę, 6907 Superior Ave.

Krautuvė atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak., šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 2 val. p. p.

Lenkų politika 'Vilniaus klausimu'

Lietuvos nepriklausomybės metais per 19 metų vyko su Lenkija politinė kova dėl klasingai pagrobto Lietuvos sostinės Vilniaus ir jo krašto.

Daug kas dar iš vyresniųjų lietuvių prisimename, kai 1914 m. karo pradžioje rusų kar vadovybė paskelbė atsišaukimą į lenkų tautą, žadėdama linkams autonomiją po karo, lenkai tuoju subruzdavo, kad ir Vilnius paliktų lenkams! Mat, jau ir tada lietuvių lenkų santykiai buvo taip įsitęmę, kad lenkai aiškiai matė, jog lietuviai niekad nels kartu su Lenkija, kad unijų laikai amžinai yra žuvę, kad lietuviai nori gyventi visai atskirai nuo lenkų, laisvi nuo visų istorinių ryšių su jais. Tad lenkai pasirinko vienintelį jiems naudingą kelią, būtent, čiupti, griebti iš lietuvių viską, kas galima tik pamt, išnaudojant pasitaikančias patogias progas.

Pasirinkę tokia politiką santykiuose su lietuviais lenkai tuoj išklė pretenzijas į Vilnių, nors jų laisvės aušra dar tik ėmė reikštis. Vokiečiams užėmus Vilnių, lenkai tuoj suėjo į kon-taktą su okupacine valdžia ir visais būdais stengėsi įrodyti Vilniaus "lenkiškumą". Kai 1916 m. lapkričio 5 d. Vokietija ir Austrija - Vengrija, bendrai susitarusios, paskelbė atstatančios ne-

priklausomą Lenkijos valstybę, lenkai ėmė reikalauti, kad ir Vilnius būtų prie tos atstatytos Lenkijos priskirtas. Čia tenka pažymėti, kad anuomet lenkų apėitai siekė ne tik Vilniaus, bet ir kitų nelenkiškų sričių ir miestų, pvz., gudiškojo Minsko, ukrainietiško Lvovo, vokiškojo Dan-cigo ir net tolimojo Kijevo!

Pasauliniam karui baigiantis, bendros sąlygos lenkų imperia-lizmui buvo gan palankios. Lenkija pateko į kariavusių santarvės pusę valstybių skaičių, dalyvavo Versalio Taikos Konferencijoje ir, naudodamasi Prancūzijos parama, sėkmingai varė savo politiką. Tada Vakarų Europoje žitūrėjo į Lenkiją, kaip į skaudžiai nukentėjusią tautą, tikėjo jos "istoriniu" pašaukimu būti užtvara vakarų kultūrai nuo rytų anarchijos ir bolševizmo. Tad ir nenuostabu, kad lenkų pagėidavimai buvo noriai ir labai lengvai santarvinių tenkinami. Lenkų diplomatinės veiklos centre, be kitų dalykų, visą laiką buvo ir Vilniaus pasisavinimas, jo atplėšimas nuo Lietuvos. Sunku bu-Vilnių, lenkai tuoj suėjo į kon-taktą su okupacine valdžia ir visais būdais stengėsi įrodyti Vilniaus "lenkiškumą". Kai 1916 m. lapkričio 5 d. Vokietija ir Austrija - Vengrija, bendrai susitarusios, paskelbė atstatančios ne-

1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Taryba paskelbė Vilniuje Lietuvos nepriklausomybę, o tu pat metų lapkričio mėn. 11 d. Vilniu-

Saleziečių mokyklos mokiniai eisenoje.

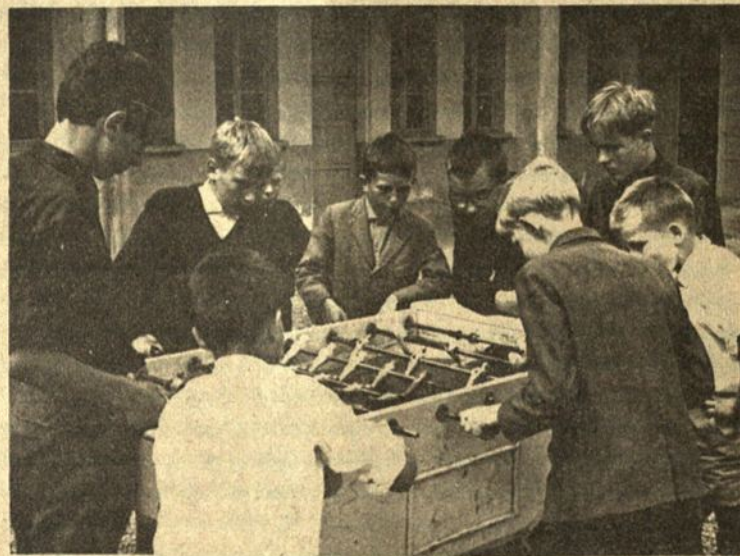
SALEZIEČIŲ MOKYKLĄ APLANKIUS

Tėvai saleziečiai yra pedagogai. Jų įsteigėjas šv. Bosco buvo pedagogas ir savo vienuoliją įsteigė grynai auklėjimo tikslais. J. Bosco laikais buvo daug gatvės vaikų, pamirštų, pamestų, išdykusių. Bosco tokius vaikus rinko, būrė ir juos auklėjo Dievui ir artimui. Saleziečių mokyklas yra lankę milijonai vaikų ir saleziečių auklėtiniai yra buvę labai garsių vyrų.

Kun. J. Bosco gimtinėje parapijoje, Castelnovo Don Bosco, prie pat bažnyčios, kurioje buvo krikštytas don Bosco, yra įsikūrusi lietuvių saleziečių gimnazija. Tai didelė saleziečių vienuolijos centro dovana lietuviams. Saleziečių mokykla yra ant aukšto kalno, neblogai įrengta, talpinanti 60 vaikų ir jų auklėtojus. Pastatai švarūs, pritaikyti bendrabučiui ir mokyklai. Be klasių, miegamųjų ir kitų tai mokyklai reikalingų patalpų, saleziečiai turi ir lietuvišką modernią spaustuovę, kurioje be atlyginimo plūša vienuoliai ir pasauliečiai, spaustuovėje taip pat leidžiama praktikuotis ir mokiniams. Kiti, baigę saleziečių mokyklą, išmoka ne

tik raides rinkti, bet ir gerai apmokamo linotipininko amato.

Lietuviai saleziečiai savo auklėtinų nerengia aukštiesiems mokslams (vienas, kitas ir į universitetą nueina), nei jie šiuo metu ieško specialiai kandidatų į vienuolyną. Saleziečių gimnazijos tikslas paimiti vaikus globon, juos auklėti, kad užaugtų lietuviams, krikščionimis. Man besilankant mokykloje, atrodė, kad mūsų saleziečiams daugiau rūpi lietuviybės išlaikymas nei krikščionybės puoselėjimas. Visi mokytojai pasakojo savo vargus ir pastangas lietuviybės srityje.

Saleziečių mokyklos mokiniai laisvalaikio.

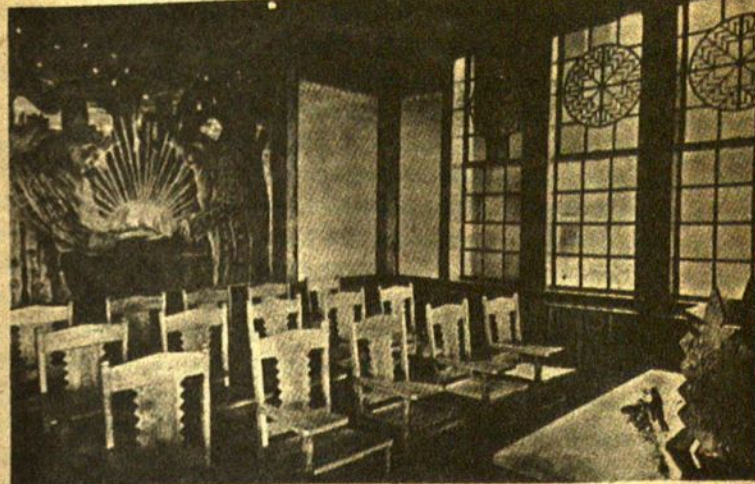
Labai nustebau, kai kelių berniukų tarpe pamačiau juoduką. Maniau, kad tai svečias iš Afrikos ir vos nepadariau klaidos jį užkalbindamas. Tai nors juodas, bet tikras lietuviukas iš V. Vo-

kietijos, kuris kitos kalbos, kaip lietuvių ir nemoka. Tėvai vienuoliai pasakojo, kad turėjo daug vargo, kol įvykdė integraciją, nes balti lietuviukai nenorėjo tikėti, kad yra ir juodų lietuvių. Tik griežta disciplina pavyko išlaikyti įstaigos tvarką, o dabar niekas klausimo nekelia (išskyrus piligrimus iš JAV).

Tėvai saleziečiai ir visa jų mokykla yra grynai lietuviška institucija. Čia netik mokoma lietuvių kalbos, čia ji privaloma per visą dieną ir kiekvienam kampe: darbe, moksle, išvykoje. Savai kalbai išlaikyti naudojamos įvairių įvairiausių priemonės, kurias tik saleziečiai gali sugalvoti. Pvz., jei berniukas tyčia ar netyčia pavartoja viešai svetimos kalbos žodį kalbėdamas lietuviškai, jam tuoj užmaunamas ant piršto gražus, bet negarbingas žiedas. Pamatęs berniuką su žiedu, gali pamanyti, kad tai koks saleziečių prelatas. Tačiau žiedotasis nieko labiau netrokšta, kaip tuo žiedu nusikratyti, o nusikratyti galima tik kitam ištarus svetimžodį. Vargas tam, kurį su žiedu užklumpa nakties poilsio varpelis, gali įtart, kad toks turi daugiau ir vakaro maldų kalbėti, laimingesnio rytojaus melstis.

Lietuvių saleziečių mokykla viskuo aprūpinta: turi puikius pedagogus, turi geras patalpas ir maksimalinį skaičių (60) vaikų. Turi net ir erdvią vasarvietę Alpėse. Deja, mokyklai trūksta maisto. Mat vaikai daugumoje neturtingi, dažnai be tėvų, tai kartais mokykla turi ir vaikų kėlonę apmokėti. O maistas Itali-joje brangus. Tiesa, mokytojai dirba be algos, o ir bendrabutis aptarnaujamas be atlyginimo. Deja, Balfas negali pristatyti velniui maisto. Balfas per metus nušunčia Saleziečių gimnazijai apie 3,500 dolerių, taigi už 10 dolerių per dieną reikia išmaitinti, išlaikyti ir viskuo aprūpinti 60 vaikų. Vienam vaikui, visos dienos išlaikymui Amerikos lietuvių suaukoja 15 centų. Nesinori tikėti, kad italams labai rūpėtų toji lietuvių gūsta don Bosco gimtinėje.

Skaitome spaudoje ilgus rūpesčio pilnus straipsnius apie lietuvių išlaikymą, tam tikslui organizuojame milijoną do-

Dail. A. Gudaičio sukurtas Lietuviškas kambarys Pittsburgho universitete.

ĮDOMI 25 METŲ SUKAKTIS PITTSBURGHE

Mažiausia mūsų gyvenime žinomas ir minimas yra Pittsburgho Universitete įrengtas lietuvių kambarys. Tai nepaprastas paminklas lietuvių tautai tame universitete, kur yra įrengta kambariai ir kitų tautų.

Spalio 4 d. suėjo 25 metai kai buvo iškilmingai atidarytas uni-

versitete Lietuvių Kambarys. Atidarymo iškilmėse, šalia universiteto vadovybės, ir šalia vietos lietuvių, kalbas sakė Lietuvos Ministras iš Washingtono Povilas Žadeikis ir Dirvos redaktorius K.S. Karpius, kadangi Dirva buvo vienas daugiausiai paremusių tam Lietuvių kambariui aukų rinkimą laikraščiai.

Lietuvių Kambario komiteto pirmininku tada buvo a.a. Petras Pivaronas, kurio pasiaukojimu kambario įrengimas buvo pagreitintas. Jis lankydamsis Lietuvoje I Pasaulio Lietuvių Kongreso metu 1935 metais padarė sutartis kambario vidaus meniškam įrengimui, pirkė drobes sienoms iškalėti ir juodą ažuolą kambario vidaus apdėdžiojimams.

Dabartinis Pittsburgho Universiteto Lietuvių kambario komiteto pirmipinkas yra SLA Prezidentas Povilas P. Dargis.

lerių. Kažin, ar suskubsime? Jei dabar, šiandien tiems vaikams nepadėsime su vienu doleriu, rytoj jų neišgelbės milijonas.

Šią vasarą lietuvių saleziečių patalpos (150 vaikų) Alpėse buvo tuščios, nes tuščia buvo lietuvių saleziečių kišenė -- nebuvo už ką pirkti maisto, o vaikų tikrai būtų buvę.

Kun. L. Jankus

A. SMETONOS

MONOGRAFIJA,

parašyta A. Merkelio,

sukėlė didelį tuo leidiniu susidomėjimą. Veikalas plačiai pasklido lietuvių visuomenėje, spaudoje komentuojamas, nagrinėjamas jo gerosios pusės ir iškeliama trukumai.

Liko nedidelis to veikalo kiekis dar neišplatinas.

Kol dar ne vėlu, užsisakykite tą didelio formato, 786 psl., kietais viršeliais leidinį, siunčiant čeki ar pašto perlaidą:

K. POCIUS
3908 Fir Street
East Chicago, Indiana 46313

arba

DIRVA
6907 Superior Avenue
Cleveland, Ohio 44103

KAINA — 12,50 DOL.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Grain Alcohol 190 proof U.S.P.	5th 4.89	6. Chianti Import. Wine	Full. Qut. 0.98
2. Popular V.S.O.P. German Brandy	5th 4.98	7. May Wine, Liebfraumilk German	
3. Napoleon Imp. French Brandy	5th 3.35	Wine	5th 0.98
4. Zeller Schwarze Katz	5th 1.29		
5. Creme De Banana Liqueur	5th 3.19		

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

AŠ BUVAU ŠNIPAS

Elyesa Bazna

(6)

Kiek aš turėjau iš vokiečių prašyti už slaptybų dokumentų filmus? Buvau pasiryžęs reikalauti 20,000 anglišų svarų. Šita suma mane svaigino ir visai nepagalvojau, kad vokiečiai galėtų atmesti pasiūlymą.

Aš turėjau būti tikras savimi ir užmiršti, kad šešetą mėnesių buvau Jenke tarnu. Vokiečiai turėjo būti tikrinti, kad aš esu tikras šnipas, ir niekad savo gyvenime niekuo kitu nebuvau, kaip šnipu. Jie turėjo būti tikrinti, kad tam aš seniai ruošiausi.

Nekantriai laukiau, kada galėsiu išeiti iš ambasadoriaus namų. Spalio 26-toji man pasirodė ilga. Pagaliau šeštą valandą vakaro išėjau su filmais kišenėje.

Vokietijos ambasados durininkas buvo jugoslavys Peter ir mane tuojau atpažino.

-- Ar tu nori grįžti pas mus tarnauti?

-- Gal būtų, -- atsakiau.

Buvo septyni valanda vakaro ir aš stengiausi suvaldyti savo jausmus.

-- Aš noriu kalbėti su Frau Jenke.

Vokietijos ambasada yra prie Ataturko bulvarų, beveik pačiame centre ir jei iš lauko pro šalį vyksta didelis judėjimas kelia triukšmą, tai už sunkių ambasados durų viešpatavo visiškai tylą.

Vokiečių ir britų ambasados turėjo pačius gražiausius pastatus mieste ir pagalvojau, kad greitai aš, kawass Elyesa Bazna, abiejose ambasadose būsiu veiklos centre.

Peter pasitelkavo telefonu ir man pasakė:

-- Tu gali eiti, juk žinai kelią.

Pas Jenke mane priėmė tarnas, kurio nepažinojau ir aš turėjau ilgai laukti, kol pasirodė Frau Jenke, Ribbentropo sesuo, Aš

uždengiau langų užuolaidas ir uždegęs lempas patogiai išsitiesiau fotelyje, karts nuo karto kišenėje paliesdamas filmus.

-- Labas vakaras, ponie, -- pasakiau jai įėjus kambarin.

-- Kodėl jūs uždegėte langus, Elyesa? -- paklausė ji.

-- Ponie, -- atsakiau, -- aš tikdus iš jūsų gauti daug pinigų...

Ji nustebusi žiūrėjo į mane. Mano elgesys jai pasirodė keistas.

-- Aš turiu labai mažai laiko kalbėtis.

-- Gal vis dėlto prisėsim truputį, -- pasakiau.

-- Ne, Elyesa, geriau, jūs tuojau eikite.

-- Aš ateinu iš britų ambasados, -- pasakiau, -- Aš norėjau jums pasakyti, kad dabar esu ambasadoriaus Hughe kambariniu. Aš rizikavau savo gyvybe, ponie, čia ateidamas.

Ji nuleido galvą stengdamosi suprasti tikrąją žodžių prasmę. Pagaliau pasakė:

-- Aš manau, kad mano vyras bus laimingas galėdamas jus pamatyti.

Aš buvau per daug išvargęs, kad galėčiau džiaugtis laimėjimu.

Aš pasilikau kantriai laukti sugrįžtant jos su vyru.

Jenke, kuriam buvo apie penkiasdešimt metų amžiaus, nebuvo karjeros diplomatas. Tik per giminybę su Ribbentropu jis gavo tarnybą vokiečių ambasadoje Turkijoje, kadangi čia didžiąją gyvenimo dalį praleido ir Turkijoje jam buvo antra tėvynė.

Kaip aš turėjau jam pristatyti dalyką? Norėdamas pasiepti savo susijaudinimą aš pradėjau:

-- Turkija ir Vokietija visad buvo draugiškuose ryšiuose. Niekad jos nekėlė ginklo viena prieš kitą. Mes turkai visad jautėme vokiečiams draugiškumą...

Jenke tylėjo. Tas jam buvo žinoma.

-- Bet padėtis šiuo metu nėra vokiečiams tokia, kad jie galėtų atsisakyti pagalbos, kas jiems beapsilūtytų, -- tęsiau toliau. -- Aš turiu sąlygas britų ambasadoje su savo Leica fotografuoti slapčius dokumentus. Ne su teleobjektivu, bet visai iš arti. Aš galiu jums parduoti filmus. Kiekvienas dokumentas, kurį iki šiam laikui nufotografavau turi užrašą "Labai slapta!"...

Jis mane pertraukė:

-- Ar turite su savimi filmus?

Aš paliečiau kišenę.

-- Aišku ne visus, dabar galiu duoti tik du ir aš noriu už visus 20,000 svarų. Jei jūs sutiksite, aš jums parduosiu kiekvieną naują filmą už 15,000 svarų.

Jis pašoko išgirdęs tokią milžinišką sumą pinigų.

-- Ar jūs beprotis!

-- Aišku, jūs galite atmesti mano pasiūlymą. Už dviejų namų nuo čia yra sovietų ambasada, kuri bus pasiryžus sumokėti, kad sužinotų savo sąjungininkų slapčius ketinimus.

Jenke pasikeitė žvilgsniu su žmona.

-- Mes negalime jums išmokėti tokios sumos, kol neįsitikinsime, ko jūs filmai verti. Pagaliau, ambasadoje mes neturime tiek pinigų.

-- Tai paprašykite Berlyno, kad atsiųstų. Aš jums paskambinsiu spalio 30 dieną. Jūs man galėsite pasakyti, ar jūsų vyriausybė sutinka.

Čia Frau Jenke įsikišo ir pasiūlė iškviešti šiam reikalui tvarkyti Moyzisch.

Jenke pasikėlė ir pasakė:

-- Dabar jau vėlu, bet aš jus suvesiu su kompetentingu asmeniu ir jam paliksim apsispręsti.

Aš pažūrėjau į laikrodį. Jau buvo trys valandos kai aš buvau vokiečių ambasadoje. Frau Jenke turėjo palaukti prie telefono, kol anas asmuo atsilieptų. Iš pasikibėjimo supratau, kad ji labai insistentavo, kad tas asmuo atvyktų.

Pakabinusi ragelį pasakė vyrui:

-- Jis jau buvo lovoje, bet ateis.

Jenke pasakė, kad mane paliks laukti Moyzisch, o jis pats su žmona eisį miegoti.

-- Ar tas ponas Moyzisch sužinos, kad aš buvau jūsų tarnu?

-- Aš negaliu jums sukludyti jam pasakyti, -- sausiai atkrito Jenke, -- Aš beveik buvau užmiršęs, kad jūs tarnavote pas mane. Britų ambasadorius turbūt irgi su malonumu neprisimins jūsų tarnybos...

Ir Jenke su žmona išėjo iš kambario, palikę mane vieną laukiant Moyzisch.

(Bus daugiau)

Nuo Atlanto Akto iki Pavergtųjų Tautų Savaitės

Lietuvos Diplomatinijos Šefo S. Lozoraičio paskaita, skaityta šią vasarą Studijų Savaitėje Vokietijoje

(2)

Teherano konferencija buvo pirmoji, kurioje demokratijų lyderiai bendrai tarėsi su Stalinu. Ji nedavė kokių žymesnių rezultatų būsimos Europos sutvarkymo klausimais. Komunikatė tuo atžvilgiu tebuvo pasakyta, kad "baigdami šiuos širdingus pasitarimus, mes (dalyviai) su pasitikėjimu laukiame dienos, kada visos pasaulio tautos galės gyventi laisvėje, tai yra, laisvos nuo trionijos ir pagal savo norus ir sąžinę". Bet, kaip parodė vėlesnis patyrimas, ne šios laimingos ar bent žmoniškos ateities apibūdinimas buvo svarbus. Svarbu buvo tai, kad pasitarimai su Stalinu buvo pavadinti "širdingais".

Yra liudijimų, kad prezidentas Rooseveltas Teherane buvo iškęs Stalinui Baltijos Valstybių, Suomijos ir Lenkijos ateities klausimą. Einant tais liudijimais, dėl Baltijos Valstybių Stalinas atsakęs dar neturįs nusistatymo, jam dar neaišku, ar jis jas paliks kaip tris valstybes ar sujungsis į vieną valstybę; jos privalančios palikti artimiausioje ryšyje su Sovietų Sąjunga, ypač dėl jų didelės strateginės bei ekonominės reikšmės, tačiau iš to neseka, vis anot Stalinu, kad jos būtina turinčios tapti sovietinėmis respublikomis Sovietų Sąjungos sienose; galimas dalykas, kad Baltijos Valstybės galėsiančios pasilaikyti kapitalistinę santvarką. Galop, Rooseveltui pasiteiravus, nuo kurių aplinkybių priklausys sprendimai Baltijos Valstybių klausimu, Stalinas atsakęs, kad tai priklausys nuo to, kurių rezultatų duos gyventojų norų ištyrimas. Žinoma, taip kalbėdamas Stalinas turėjo omeny tokią cinišką žmonių valios ištyrimą, kaip vadinamieji "rinkimai" į visokius sovietus.

Šiame tragiškame atpasakojime pirmiausiai krinta į akį, net ir neįgudusių skaityti didžiosios politikos tekstus, viena keistenybė: Stalinu pareiškimas, kad Sovietų Sąjunga viena sprendianti Baltijos Valstybių likimą, lyg kitų sąjungininkių -- didžiųjų demokratijų, nebūtų ir, svarbiausia, lyg nebūtų jų atsakomybės.

Dar pasakojamas toks Teherano konferencijos epizodas. Keičiantis nuomonėmis dėl Balkanų valstybių ateities santykių su karo laimėjusiais, Churchillis surašęs kortelėje ir davęs Rooseveltui ir Stalinui šitokį "patikslintą" planą: Rumunijoje 90% sovietų ir 10% Vakarų įtakos; Jugoslavijoje po 50%; Graikijoje 90% Vakarų ir 10% sovietų įtakos. Abu Churchillio bendrakabiajai su tuo sutikę ir padėję savo inicialus toje kortelėje. Tačiau, kokią prasmę galėjo turėti ši politinė aritmetika? Ar į tuos 90% sovietų įtakos Rumunijoje įėjo to krašto sovietizacija, karaliaus pašalinimas, koncentracijos stovyklos, tūkstančių rumunų kalinimas? Ir kurios reikšmės galėjo turėti 10% Vakarų įtakos? teikti prieš tai protestus, neturinčius jokios įtakos? Ar generolo Drahoš Mi-

haiilovičiaus sušaudymas, jo partizanų masinis žudymas ir komunistinės santvarkos primetimas Jugoslavijai priklausė prie sovietų 50% įtakos? Galop, sovietų organizuotas Graikijoje komunistų sukilimas, atvedęs ją prie bedugnės krašto, buvo atitekusios sovietams 10% įtakos ribose ar jis buvo neleistinas, kadangi Va-

sakalbamo, nuosaikaus, malonaus ir dargi demokratiškai nusiteikusių žmogaus įspūdį. Reikia manyti, kad Rooseveltas žinojo, koks kriminalinis tipas buvo sovietų diktatorius, bet pasitarasis taip gerai suvaidino savo "atsivertimo" komediją, kad Rooseveltas, matomai, palaikė jį esant pasikeitusį. Stalinui reikė-

Lietuvos Diplomatinijos Šešas Stasys Lozoraitis Vasario 16 Giminaičių sodyboje, kur įvyko Lietuvių Savaitė. A. Alseikos nuotrauka

kliai rezervavo sau Graikijoje 90% įtakos? Šiandien tokie klausimai atrodo tragikomiški. Mažai to, dabar tokia, taip sakant, aritmetika nė nebūtų galima. Nesunku įsivaizduoti, kad jeigu Rooseveltas būtų dabar gyvas, jis taip pat gintų Vakarų Berlyną ar Pietų Vietnamą, nesuteikdamas tenai sovietams ar kitiems komunistams nei šimtines dalies nuosimčio įtakos. O be to, ir pats Churchillis vėliau visu 100% gynė ir apgynė Maltiją nuo komunistų pasikėsimų. Bet ligi to reikėjo ilgo kelio ir daug skaudžių įvykių, skaudžių ne tik Rytų ir Centro Europos tautoms, bet ir patiems Vakarams.

Kaip esu pasakęs, atrodo, jog Teherano konferencijos bene svarbiausias elementas buvo išreikštas jos komunikate pavartotu apibūdinimu, kad pasitarimai buvo širdingi. Tai lietė ypač Rooseveltui ir Stalinui santykius. Konferencijos dalyvių liudijimu šiame pirmame judviejų susitikime Stalinas padaręs Rooseveltui

je užmigdyti Rooseveltui budrumą, prisistatyti normaliu civilizuotojo pasaulio partneriu, belaukiant to momento, kada sovietų kariuomenė, kuri jau buvo pradėjusi stumti vokiečius atgal, užims sovietų numatytus pirmoje eilėje užkariauti kraštus.

Teherano konferencijoje susidarė amerikiečių ir britų tarpe vėliau paplitęs Uncle Joe, tai yra "dėdės Stalinu" paveikslas, demokratijų sąjungininko kare ir bendradarbio ruošiant taiką. Šia iliuziją sustiprino tokios sovietų vyriausybės propagandinės priemonės kaip Kominternu panaikimas, laikinas Bažnyčios persekiojimo sulėtinimas, karininkų laipsnių įvedimas. Atrodo, jog prezidentas Rooseveltas ligi Jaltos konferencijos, kuri įvyko 1945 metų vasario mėnesį, dar tikėjosi galėsiančios susitarti su Stalinu dėl pokarinės Europos sutvarkymo. Galimas dalykas, kad Jaltos konferencijoje, kaip sakoma, Rooseveltas įmatė esąs didžiai

padėjęs. Bet jeigu taip ir būtų buvę, jis neturėjo laiko padėčiai atitiesti, nes po konferencijos jis tegyveno 2 mėnesius. Be to, nėra ligšiol dokumentuoto pagrindo spėlioti, kad britai būtų pasiryžę tinkamomis priemonėmis pasipriešinti sovietų įsigalėjimui Rytų ir Centro Europoje, kurią sovietai tuo laiku jau buvo okupavę.

Teisėybė, Jaltos konferencijos nutarimuose buvo paminėtas ir Atlanto Aktas. Būtent, buvo pasakyta, kad ekonominio gyvenimo atstatymas turi būti atliktas sunaikinant paskutinius nacizmo ir fašizmo pėdsakus ir sukuriant demokratines institucijas, atitinkančias išlaisvintų tautų valią. "Atlanto Akto dėsni", -- tęsė komunikatas -- "yra šis -- visų tautų teisė pasirinkti valdymosi formą, kurioje jie nori gyventi, ir suvereninių teisių bei nepriklausomybės sugrąžinimas toms tautoms, iš kurių agresoriai buvo jas atėmę". Čia yra pažymėtinas faktas, kad Vakarų demokratijos ir šia proga, žinodamos, jog Vokietijos kapituliacija tėra laiko klausimas, o be to, jog Amerika jau gamina atominę bombą, vis dėlto nepasirūpino išvardinti visų Europos valstybių, kurioms Atlanto Aktas pagal savo prasmę buvo pažadėtas vykdyti ir privalejo būti įvykdytas.

Kas įvyko toliau, kaip Sovietų Sąjunga sistematingai ir iš anksto paruoštu planu sumindžiojo Atlanto dėsnius, yra visuotinai žinoma.

Jaltos ir Potsdamo konferencijos -- pastaroji įvyko 1945 metais nuo liepos 17 ligi rugpjūčio 2 dienos -- buvo faktinai paskutiniai Vakarų demokratijų bandymai suderinti Sovietų Sąjungos politiką su Vakarų skelbtais karo tikslais. Tačiau tam buvo pervėlu. Sovietai, okupavę Europą ligi Elbės upės, ne tik nebesirūpino pridengti savo agresingą politiką bent frazeologija, atlantiška frazeologija, bet jau atvirai grėsė demokratijų interesams tiek Europoje tiek Azijoje. Tai privertė sąjungininkus imtis priemonių gelbėti tam, kas dar buvo gelbėtina, bet, deja, tik tuose kraštuose, kur sovietai nebuvo įkėlę kojos. Beje, šituo atžvilgiu būta vienos išimties: Irane. Okupavę Irano dalį karo metu ir einant susitarimu su sąjungininkais, sovietai, karo veiksmams pasibaigus, atsisakė paliuosuoti Šiaurės Azerbeidžaną ir sukūrė tenai komunistinę "autonominę" respubliką. Bet 1946 metų kovo mėnesį Maskva staiga paskelbė pasitraukianti iš tos Irano provincijos. Yra pagrindo manyti, jog šis tūnus sovietų postūkis buvo Jungtinių Valstybių ir Didžiosios Britanijos pateikto sovietams ultimatumo padarinys. Šio konflikto išsprendimas yra dar vienas įrodymas, kad kiekvieną kartą, kai Vakarai nedviprasmiškai, griežtai pasipriešindavo sovietų siekiams, Vakarai laimėdavo, sovietai pasitraukdavo.

Jeigu kai kas daro priekaištus, kad Prezidentas Rooseveltas buvo Stalinu suklaidintas, patikėjo jo vaidinamam sudemokratėjimui, tai, antra vertus, reikia pripažinti, jog po karo, interesų konfliktui tarp Vakarų ir sovietų pasireiškusių visu smarkumu, Jungtinės Amerikos Valstybės pasiėmė vyriausią pasaulio gynimo nuo Maskvos agresijos bei subversijos naštos dalį. O toji našta buvo ir dalinai tebėra trejopa: ekonominė, karinė ir politinė. Maršalo planu Amerika atstatė sugriautą ir ūkiniai nuteiriotą Vakarų Europą, nedarydama skirtumo tarp savo sąjungininkių ir buvusių priešų. Tuo buvo konsoliduota taip pat Vakarų valstybių socialinė padėtis ir sudarytos barjeros prieš komunistų agitaciją. Vadinama prezidento Trumano doktrina Amerika pasižadėjo ginti laisvasias valstybes nuo sovietų agresijos. Dėka Amerikos buvo sudaryta Šiaurės Atlanto Pakto Organizacija, kurioje vyriausią, atbaidomą sovietams reikšmę turėjo Amerikos branduolinių ginklų ir jos kariuomenės buvimas Europoje. Amerika apgynė Pietų Korėją, o šiaandien ji vienintelė iš viso civilizuotojo pasaulio gina Pietų Vietnamą.

Greta to, Jungtinės Valstybės pasiėmė didelį moralinį ir politinį vaidmenį priešpastatyti sovietų agresijos ir priespaudos politikai tautų ir atskirų žmonių laisvės principus ir juos atstovauti tiek tarptautinėje politikoje, tiek viešojoje nuomonėje. Aš manau, kad nėra kito demokratinio krašto, kuriame valdžios

IR STUDENTAS KRISANOVAS PASIRINKO LAISVĘ...

Jaunas Maskvos Universiteto technikos fakulteto studentas Krisanovas neseniai pasiekė Švediją, sekmingai nugalėjęs spęgtą lietuvių kiltis. Sov. S-gos - Suomijos pasienyje. Per Suomijos šiaurę, lūnus ir ežerus jis laimingai atsidūrė Švedijoje, ten gavęs politinio pabėgėlio teises.

Stokholmo dienraštis Dagens Nyheter dabar spausdina jo keilios nuotykios, įspūdžių ir studentų nuotaikas Maskvoje.

-- Sov. Sąjungoje, pasakoja Krisanovas, pastarųjų dviejų, trijų metų laikotarpyje jaučiamas lyg politinis pabudimas. Tas pabudimas jaučiamas visur, tačiau daugiausia jis reiškiasi studentijoje, kuri nesivaržo savo nuomone kartais ir labai atvirai pareikšti. Dabar tuo jau susirūpino ir saugumo organai, ir atviriau bei viešiau prabylančius stengiasi "išžvejoti".

Žmonės, parlamento nariai, politikai taip dažnai ir aiškiai pasakyti tais klausimais, kaip kad tai daroma Jungtinėse Valstybėse, šitokiomis aplinkybėmis buvo natūralu, kad Amerikoje sovietų pavergtų tautų problema susilaukė didelio dėmesio ir paramos. Vienas šių Amerikos nusistatymo pasireiškimų buvo Kongreso nutarimas, priimtas 1959 metais prašyti ir įgalinti Prezidentą skelbti kasmet Pavergtųjų Tautų Savaitę. Nuo to laiko tai daroma specialiu aktu kiekvieną liepos mėnesį; taip yra padaręs šįmet ir prezidentas Johnsonas, įsiveddamas Jungtinių Valstybių tautą išreikšti jos pagarbą visų tautų teisingiems nepriklausomybės ir žmonių laisvės siekiams. Šitokiu būdu svarbiausia pasaulyje valstybė, ta valstybė, kurios dėka Vakarai laimėjo karą prieš Hitlerio Vokietiją, primena, padidindama savo iškilmingu aktu, kad Atlanto principai, savo laiku sukėlę tiek vilčių, buvo Sovietų Sąjungos pažeisti, tebėra pažeidžiami ir privalo būti įvykdyti.

O toks priminimas yra labai reikalingas, ypač Vakarų Europos viešajai nuomonei. Jis reikalingas, kad nebūtų užmiršta, jog Lietuva ir kiti sovietų užvaldyti kraštai turi lygiai tokią pat teisę į nepriklausomybę kaip Vakarų kraštai. Tačiau vien tik neužmiršti būtų permaža. Reikia kad Europa įsidrąsintų pagaliau atvirai ir aiškiai kalbėti apie savo amputaciją, kurią padarė Sovietų Sąjunga, smurtu primesta komunistinė santvarka milijonams europiečių. Mes girdime kasdien ir vis dažniau, esą reikia plėsti santykius su Rytų Europa, ir būtent, tam, kad Vakarų pranašumas ekonominėje, mokslo, kultūros srityje pagreitintų komunistinės santvarkos evoliuciją. Bet nuostabi būdnie kas Vakarų Europoje nemėgina paveikti į tą tariamą evoliuciją, pareiškdamas aiškiai ir įsakmiai, kad vyriausias civilizacijos ir kultūros produktas yra tautų ir žmonių laisvė, kurią sovietai mindžioja.

Prieš porą savaitių sovietų vyriausybė minėjo Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupaciją kaip jų "išlaisvinimą". Tokios sovietų "šventės" tęsiasi jau nuo pernai, kada jos buvo minimos dėl Lenkijos, Rumunijos, Bulgarijos "išlaisvinimo", tai yra pavergtimo. Kiekviename jų minėjime dalyvavo oficialiai Maskvos vyriausybė. Viso to negalima kitaip pavadinti, kaip demonstratyviai išreikštą panieką civilizui pasauliui, o paprastaiariant -- spiovimu jam į veidą. Net Hitlerininkai nešventė vadinamojo Bohemijos protektorato ar getų įsteigimo sukakčių. Deja, Vakarų Europa dar nesirūžta tinkamai pasisakyti dėl šių sovietinių provokacijų, jas pasmerkti. Juo labiau tad mes privalome stiprinti mūsų darbą Lietuvos išlaisvinimui, veikti į tarptautinę viešąją nuomonę, ieškoti politinės paramos Lietuvos nepriklausomybės atstatymo bylai ir -- svarbiausia -- ją patys remti be kompromisų, be dvejojimų. Privalo me ją remti mūsų absoliučiu įsitikinimu, kad ji yra teisinga, ir mūsų neišsenkama viltimi, kad lietuvių tauta atgaus jai priklausantį kraštą, kuriame valdžios

Studentai įvairiausių klausimų diskutuoja grupėmis po 5-6, atsirinkdami pačius patikimiausius. Diskutuoja jie ilgąs valandas vakarais. Dažnai susirenka ma tokiam būdu, kur nėra pavojaus, kad kas iš šono klausytųsi. Diskutuojami literatūriniai, moralės klausimai, bet dažniausia -- politika.

Kokios pažūros vyrauja tose diskusijose?

Krisanovas čia primena plačiai pasklidusį posakį apie Adomą rojū, kuriam buvo leista levi imti už žmogą. Adomas turėjęs imti levi, nes nebuvo kito pasirinkimo. Taip ir su sovietine politika. Studentų dalis tikisi, kad kada nors ateityje būsia galima atsiekti tų tikslų, kuriuos buvo užsibrėžęs "teoretikasis" komunistas, ne dabartinis - sovietinis. Tuo būdu gyvenimas, esą, pasidarytų laisvesnis, turtingesnis ir žmogus būtų laimingesnis... Bet panašius tikslus gi turinčios ir kitos ideologijos, religijos. Pasak Krisanovo, komunistų klaida esanti ta, kad jie nesiskaitė su žmogumi ir jo prigimtimi, ne su tuo, kas jis yra, bet nustato, koks žmogus turėtų būti. Todėl ir išeina, kad komunistai savo tikslus nori atsiekti įsakymais kaž kokiems robotams, kai tuo tarpu žmonių santykius nustato kiti, daug komplikuotesni dėsniai.

Sov. Sąjunga dabar valdo t.v. vidurinėsios klasės atstovai. Studentai juos vadina raudonąja aristokratija, o kartais paprastai "kniazais". Tai partijos pareigūnai įstaigose, įmonėse, apskrityse ir miestuose. Jiems priklauso faktinai valdžia. Įtakos turi partijos sekretoriai su savo štabu. Ir Kremlius turis su visais skaitytis.

Visi, kurie tikisi kokių realių permainų Sov. Sąjungoje, privalo žinoti, kad nieko neįvyks, nepasikeitus politinei plotmei. Kol politiniai klausimai nebus leista atvirai pasisakyti, nieko nebus laimima ir ūkinėje srityje. Krisanovas su savo kolegomis kėlė klausimą apie "naujos jėgos", visai nepriklausomos nuo vyriausybės, įvedimą. Dalis galvoja, kad užtektų leisti pačioje partijoje veikti atskiromis frakcijomis, kiti eina dar toliau ir galvoja apie naujų partijų reikalingumą... Aiškiaus tikrumo tuose klausimuose niekas neturi. Senos santvarkos kritika esanti aštri, tačiau naujesnės politikos kryptis dar miglota.

Idomios Krisanovo pažūros ir ūkinėje srityje.

Tik pastaruoju metu studentai ir intelektualai pradėję įžūrėti kolchozų problemą visoje jų plotmėje... Anksčiau ir jiems atrodė, kad, galų gale, kolchozų sistema turėsianti laimėti ir ūkinės kilties nugalėti. Tik reikėtų surasti tinkamesni ūkininkavimo būdai. Dabar įvykęs 10 žis.

Aktuali klausimu pasidaręs jaunimo masinis pasitraukimas iš kolchozų. O kas gi iš jaunimo norės gyventi ten, kur vien tik ilgos ir nuobodžios darbo valandos, nei pinigų, nei patenkiamo maisto, nei tinkamų pramogų, išskyrus samagoną. Gyvenimas kolchoze -- tas pats, kas kapinėse, -- sako Krisanovas.

Diskusijose ūkiniais klausimais dabar madoje žodis "konkurencija". Iš jos laukiama ste-

(Nukelta 16 psl.)

REQUEST RECORD

Naujausios ir gražiausios autentiškos lietuviškos ilgo grojimo plokštelės. Nepriimkite jokių pakaitalų.

Žiūrėkite REQUEST gamybos plokštelių krautuvėse arba reikalaukite katalogų rašant:

REQUEST RECORDS, INC.

66 Mechanic St.
New Rochelle, N. Y.

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4 1/2% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

KAIP AMERIKIEČIAI ŽIŪRI Į DABARTINĘ VOKIETIJĄ

Vytautas Alseika

Vokiečiai labai susidomėję sve-
timųjų ir ypatingai amerikiečių
nuomonėmis apie pokarinę Vak.
Vokietiją, jos gyvenimą, papro-
čius. Per pastaruosius ketverius
su viršum metų, Vokietijoje be-
gyvenant, besekant visą eilę dien-
raščių bei savaitraščių tekdavo
pastebėti neigiamas bei teigia-
mas nuomones apie Vokietiją. Jei
kuris amerikiečių paskelbia dau-
giau tamsų Vokietijos vaizdą,
laikraščiai mielai įdeda priešin-
gas nuomones ir ypač, jai jas pa-
teikia amerikiečiai. Panašiai bu-
vo su Joseph Kraft, šių metų pra-
džioje savaitraščio Die Zeit skil-
tyse paskelbusiu gerokai neigia-
mą nuomonę apie Vokietiją. Su
Krafto pažintomis nesutiko trys
amerikiečiai: kelių politinių kny-
gų JAV-se autorius Felix Morely,
istorijos dėstytojas Yale univer-
sitate Hajo Holborn ir Brooklyn
College prezidentas New Yorke
Harry D. Gideonse.

F. Morley pirmąsias atsako,
kodėl amerikiečiai labiau domi-
si britų literatūra ar menu, kaip
vokiečių, olandų ar švedų. Juk
D. Britanija sudaro svarbią iš-
imtį, nes čia turima reikalo ir
su bendra kalba ir su amerikie-
čių kultūros kilmę ir dėl to, kad
JAV intelektualų vadovybė yra
anglosaksų rankose. Taigi ame-
rikiečiai turi garbinti D. Brita-
niją, jle ja ypatingai domisi ir tai
liudijo kad ir JAV gyventojų dē-

mesys W. Churchillui mirus.
Reikia pripažinti, kad ypač
prieš keletą metų pasirodžius
William Shirer knygai apie "Na-
cių Vokietijos kilmę ir žlugi-
mą", turėjo padidėti žydų nepa-
sitikėjimas Vokietija. Tačiau,
nors žydų tarpe ir toliau stebėsi-
me neigiamas nuomones apie vo-
kiečius, vis dėl to laikui slenkant
neapykantos jausmai pamažu jau
pradeda nykti. Nėra rimta teig-
ti, kad žydai esą nusistatę prieš
vokiečių tautą.

Jei kalbama apie kai kurių
amerikiečių abejingumą Europai,
tai netenka pamiršti, kad apie 12%
visų amerikiečių yra afrikinės
kilmės, jle nieko bendro neturi su
Europos palikimu. Amerikos
negrai neturi mažiausio intereso
reikšti didesnį dėmesį (čia nekal-
bama apie turistines keliones)
Vokietijai ar bet kuriam kitam
Europos kraštui.

Hajo Holborn nesutinka, kad
nuomonei apie Vokietiją bei vokie-
čius turėjo lemiama įtakos JAV
gyventojų matomi filmai kino te-
atruose ar TV ekranuose. Juose
vaizduojami karo ar špionažo
įvykiai ir dažnai pavaizduojami
nesimpatiškieji SS ar Gestapo
vyrai, dažnai ir brutaliūs kariai.
Esą, tokių filmų gal ir per daug.
Holborn aiškina, kad ir apie Ame-
rikos civilinį karą JAV-se kas-
dien pasirodo po dvi knygas. Tau-
tai reikalinga turėti savo mitus,

didvyriškus įvykius, pagaliau,
jiems svarbu prisiminti ir tą laik-
metį, kada JAV įsigijo laisvojo
pasaulio vadovo vaidmenį. Dau-
gelis amerikiečių tiesiog didžiū-
jasi buvusių karų įvykiais ar epi-
zodais, jiems svarbu įsisąmonin-
ti, kaip amerikiečiai nugalėjo
tamsos bei netiesos galias. Dėl to
ir tie gausūs filmai apie ame-
rikiečių herojiškus žygius ka-
ruose, dėl to ir tos knygos apie
civilinį karą. Tačiau tas vaiz-
das, kurį amerikietis susida-
ro apie šių dienų Vokietiją, jau
netenka siesti su istoriniais įvy-
kiais ar legendariniais žygdar-
biais. Jei William Shirerio kny-
ga turėjo taip didelį pasisekimą,
tai svarbiausia dėl to, kad eili-
niams skaitytojui pirmą kartą bu-
vo pateikta tokia informacijos gau-
sybė apie nacių laikus -- savo
ruožtu, pats Holborn nepastebė-
jės, kad amerikiečiai rimtai bū-
tų pritarę Shirerio minčiai, kad
nacionalizmas buvęs logiš-
ka vokiškojo charakterio ir vo-
kiečių istorijos išraiška.

Šiuo metu kontaktai tarp JAV
ir Vokietijos yra tiek gausūs, kad
amerikiečiai jau nesunku susi-
daryti Vokietijos vaizdą. Vokie-
tijoje yra buvę ar tebėra tūk-
stančiai karių, nuolat važinėja ar
Vokietijoje gyvena prekybininkai,
o kur dar keitimasis studentais.
Iš kitos pusės, tūkstančiai vo-
kiečių, karių, mokslininkų ir kt.
profesijų asmenų mėnesius ar me-
tus praleidžia JAV-se. Autorius
pateikia New Haven miesto pa-
vyzdį, kur beveik nėra vokiečių
gyventojų, bet trijuose dideliuose
spaudos kioskuose nuolat parda-
vinėjami Vokietijoje leidžiami
laikraščiai: Die Zeit, Die Welt,
Der Spiegel ir keturi vokiečių
ilustruoti savaitiniai žurnalai.
Tai reiškia, kad ir amerikiečiai
domisi Vokietija ir čia nebūtinai
turima galvoje netolimą Yale uni-
versitetą.

Amerikiečiai domisi ir vokie-
čių rašytojais ar muzikais. Apie
tai liudija JAV visuomenės dē-
mesys rašytojams Guenther
Grass, Heinrich Boell ir Uwe
Johnsonui. Kompozitorius Paul
Hindemith yra buvęs labai mė-
giamuo mokytoju Yale universi-
tete, amerikiečiai gerai pažįsta
ir moderniosios muzikos kūrėją,
neseniai 70 m. sulaukusį, Carl
Orff. Amerikiečiai ne tik domisi

Vokietija kaip kraštu, bet juos ir
daug kas stebina. Kad po 1945
m. Vokietija iš karo griuvėsių at-
statė kraštą ir jį pavertė gerove
žydičia valstybe, tai amerikie-
čiams liudija apie vokiečių darb-
tumą, inteligentiškumą bei disci-
pliną. Žinoma, amerikiečiai
patenkinti, kad ir jų pagalba yra
prisidėjusi bei atnešusi vaisių.
Be to, juk Vak. Vokietija yra vir-
tusi pačiu stambiausiu bei stip-
riausiu Amerikos karinių partneriu
Europoje.

Žinoma, amerikiečiai labiau-
siai susidomėję, kaip pokario Vo-
kietijoje plinta demokratinės ins-
titucijos bei demokratinė dvasia.
Vis dėlto amerikiečiams labiau
prie širdies ne vakarų vokiečiai
bet berlyniečiai, gal dėl to, kad
šie sugeba daugiau angažuotis po-
litiškai, kai tuo tarpu vakarų vo-
kiečiai labiau susirūpię savo
materiale gerove. Žinoma, sta-
tomas ir klausimas, ar vokiečiai
neišduotų laisvės, jei kartais pa-
blogėtų politinė ar ūkinė padėtis?

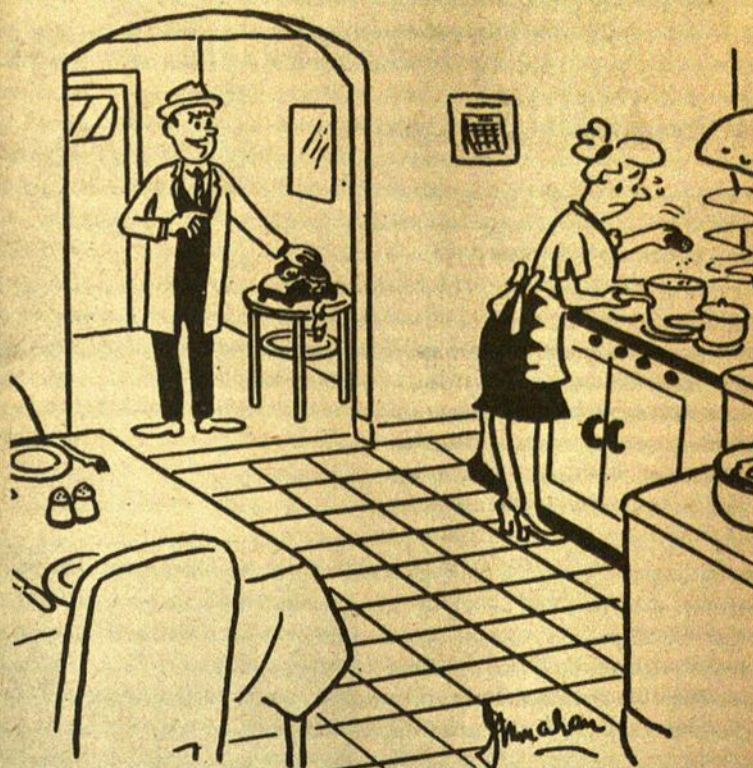
Pagaliau, Harry Gideonse ma-
no, kad eilinio amerikiečio nuo-
monės apie Vokietiją mažai skir-
iasi nuo Walter Lippmano ir ki-
tų kolumnistų skelbiamų pažiūrų.
Tačiau... tos nuomonės jau buvo
skelbiamos ir Trumano, ir Ache-
sono ir Kennedžio laikais ir jos
niekuomet neturėjo jokios įtakos
JAV užsienio politikai.

MANIFESTACIJAI REMTI DARBAS SMARKEJA

Clevelande pasiruošimas
paremti lapkr. 13 d. rengia-
mą Lietuvių Manifestaciją
New Yorke prieš sovietus
gyvėja. Aukos tuojau siun-
čiamos į New Yorką, nes
ten pinigai labai reikalingi
plačiam pasiruošimo dar-
bui.

Clevelando komitetas po-
sėdžiauja kas savaitę, dirb-
damas pagal New Yorko
komiteto nurodymus ir pri-
taikydamas veiklą Cleve-
lando sąlygomis.

Aukų iš Clevelando New
Yorko komitetui pasiūsta
jau arti \$1,000, tačiau tai
maža suma atsižvelgiant į
milžinišką užsimojimą.

-- Nieko stebėtina jei pietūs neparuošti, nes telefonas dar šilts!

koks numatyta praveisti
New Yorke lapkričio 13 d.
Čia renkami skelbimai
manifestacijos dienai išleis-
ti plačią programą, ir dau-
gelis vietinių tam tikslui
aukoja.

Platinami iš New Yorko
gauti ženklukai, kartu ver-
buojami tie, kurie mano
vykti į New Yorką. Kelionė
numatyta autobusais, kas
kaštuos ten ir atgal ma-
žiau negu \$20.00.

Clevelando ir Ohio lietu-
vių organizacijos prašomos
skubiai nutarti ir įteikti sa-
vo aukas Clevelande vei-
kiančiam komitetui, kurio
įždininkas yra Lionginas
Leknickas, 3142 Redwood
Ave., Cleveland Heights,
Ohio 44118.

Komitete darbuojasi šie
asmenys: pirmininkas —
inž. A. Pautienis, V. Blin-
trubas, Kazys Budrys, Ste-
pat Butrimas, Feliksas Ei-
dimtas, Antanas Gailiusis,
Rimgaudas Gulbinas, Kazys
S. Karpis, Regina La-
niauskaitė, Stasys Lazdinis,
Algis Mockaitis, Birutė
Pautienytė, Viktoras Stan-
kus, Eugenijus Šilgalis.

J. B-1s

Ir studentas Krisanovas...

(Atkelta iš 5 psl.)

bukių. Bet išsikalbant konkre-
čiau aiškiai matosi tuo klau-
simu žinių ir informacijos sto-
ką. Kiek žinių pagaunama per
anglų BBC radijo transliacijas
rusų kalba, be to, dar jei kas
sugeba savoj spaudoj skaityti
tarp eilučių.

Krisanovas sutinka, kad po Sta-
lino mirties jaučiami tam tikri
pakitimai. Malenkovo, vėliau
Chruščiovo visi laukė su dideliu
viltim. Dabartinė valdžios "troi-
ka" buvo priimta didele tyla.
Žmonės pamatė, kad neužtenka
jaunesnio žmogaus pasodinti se-
nojo kėdėn. Permainų laukiama
iš pačių pagrindų.

Krisanovas toliau pasakoja
apie būdingą studentų susirinki-

mą praeitą žiemą Maskvos uni-
versitete. Studentai buvo sušaukti
diskutuoti "egoizmo ir meilės"
klausimais. Vienas studentų ne-
beiscentė ir pusantrios valandos
kalbėjo apie žiaurią kolchozų gy-
venimo nedalią, politinės laisvės
stoką, kultūrinę vergiją. Diskusi-
jų vadovas daugelį kartų bandė
jo kalbą nutraukti, bet studentai
neleido, reaguodami švilpimais,
riksmais, protestais.

Susirinkimui baigiantis salė
jau buvo apsupta saugumo valdi-
ninkais. Kalbėjusio studento drau-
gams pavyko jį pro kitas duris
išvesti, bet jau kitą dieną jis
vistiek buvo suimtas. Jis buvo nu-
teistas kalėti 5 metams. Fakulte-
to partinis biuras visas likviduo-
tas, kalbama, kad ir fakulteto de-
kanas buvo atleistas iš pareigų --
už nesekmingą studentų auklė-
jimą...

RETA PROGA

įsigyti papiginta kaina Dirvos iš-
leistas knygas.

PALIK AŠARAS MASKVOJE

B. ARMONIENĖS atsiminimai iš Sibiro, lie-
tuvų kalboje. Knyga gausai iliustruota reto-
mis nuotraukomis. KAINA \$3.00

KELIAS Į KAIRĘ

ALĖS RŪTOS romanas, premijuotas Dirvos
konkurse. KAINA \$3.00

DAILININKAS RAUBA

VINCO RAMONŲ novelės. KAINA \$3.00

ALMA MATER

R. SPALIO romanas iš studentų gyvenimo
Nepr. Lietuvoje. KAINA \$5.00

Visų keturių knygų bendra kaina \$14.00, bet
Dirvos skaitytojai naudodamies knygų išpar-
davimo vaju, moka tik

10 DOL.

už keturias knygas.

— IŠKIRPTI —

DIRVOS ADMINISTRACIJAI
6907 Superior Avenue
Cleveland, Ohio 44103

Prašau man išsiųsti keturias knygas: Palik Aša-
ras Maskvoje, Kelias į Kairę, Dailininkas Rauba
ir Alma Mater, už papigintą kainą — 10 dol.

Pavardė ir vardas

Adresas

Prie šio jungiamas čekis ar money order 10 dol.
sumoje.

Pavergtųjų Tautų Seimo pirm. V. Sidzikauskas tarp Philadelphia-
lietuvų. K. Čikoto nuotrauka

Įnašai į jūsų
taupymo sąskaitą
gauti iki SPALIO 10
neša nuošimčius
nuo SPALIO 1

Klausk mūsų

apie naujos sąskaitos atidarymą. Tai pelninga
ir jūsų sąskaita yra apdrausta.

Cleveland Trust

Didžiausias Ohio Banks

Federalinės Depositų Draudimo Bendrovės narys

ATVAŽIAVĘ Į CHICAGĄ
aplankykite
"69" MENO GALERIJĄ
VIRŠ 200 LIET. DAIL.
PASKUT. DARBŲ
KAILIŲ PREKYBĄ
IVAIRŲS KAILIAI
"SPARTA" atstovybė
RADIJO, RAŠOMOS IR
SKAIČIAVIMO MAŠINOS
MUZIKOS NAMUS
PIANAI IR VARGONAI
Valandos: 12-8 v. v. Tel 778-0505
Sav. STASYS ORENTAS
2612 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60629

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA
MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• **Danutės Penkauskaitės** meno kūrinių yra išstatyti **DIRVOS KRAUTUVĖJE**.

Paveikslų rinkinys (kainos nuo 20 iki 120 dol.) leidžia pasirinkti moderniško ir realistinio meno kūrinių.

Dirvos krautuvėje numatoma išstatyti ir kitų dailininkų kūrybą.

Kas kart daugiau lietuvių atsilanko į Dirvos krautuvę (6907 Superior Ave.), kur randa didelį pasirinkimą knygų, plokštelių, drožinių, audinių ir kt. prekių.

• **Magdalena Zdanienė**, iš Hollywood, Floridos, prašo pranešti artimiesiems ir bičiuliams Clevelande, kad ji yra sveika ir gyva. Paskleisti gandai apie jos mirtį neturi jokio pagrindo.

• **Augant susidomėjimui** lapkričio 13 d. manifestacija New Yorke, primename savo skaitytojams, kad aukos tai manifestacijai paremti galima siųsti Clevelando komiteto išdininkui **Lionginui Leknickui** — 3142 Redwood Rd., Cleveland, Ohio 44118 arba tiesiog į Superior Savings and Loan Assoc. — 6712 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103, pažymint ein. sąskaitos Nr. 25547.

• **Rašytojas Vacys Kavaliūnas** jau kuris laikas negaluoja širdim. Šiuo metu gydytojų priežiūroje, jis ilsi savo namuose.

• **Vytautui Balui-Balaševičiui** buvo padaryta kojos operacija.

• **Kun. Petrui Dzegoraičiui** išvykstant į Akroną, Ateities Klubas spalio 2 d. Čiurlionio Ansamblio na-

D. Vadopalaitė, G. Stuogytė, A. Kalvaitis, E. Eimutytė ir V. Mocutė išpildys meninę programą studentų parengime.

JAUNIMO VAKARAS vykstantiems į lapkričio 13 d. manifestaciją paremti.

Šeštadienį, spalio 9 d., 7 val. vak. šv. Jurgio parapijos salėje Korp! Neo-Lithuania Clevelando skyrius, talpininkaujant kitų organizacijų jaunimui, ruošia jaukų pobūvį — literatūros vakarą.

Vakaro pelnas skiriamas studentijai, vykstančiai į New Yorke ruošiamą manifestaciją, paremti.

Visi Clevelando ir apylinkių lietuviai kviečiami dalyvauti ir vieningai paremti tą patriotinį lietuvių jaunimo žygį.

Programoje dalyvaus ir populiariosios, tačiau Clevelando visuomenėje dar mažai girdėtos dainininkės — "Vėjūnės".

Po programos — vakariėnė, šokiai, bufetas.

Kaina 3 dol. Studentams — 1,50 dol.

Pageidauja sau rezervuoti stalus skambinant: **R. Gulbinui** — 238-4337, **V. Stankui** — 881-5425. 107-108

muose buvo surengęs jam atsisveikinimo vakariėnę.

Su savo dvasios vadovu atsisveikino ir skautų Pi-

lėnų Tuntas specialioj sueigoj spalio 3 d. šv. Jurgio parapijos salėje.

• **Š. m. spalio mėn. 10 d.** nuo 11:30 iki 3 val. p. p. šv. Jurgio parapijos salėje rengiami pietūs vysk. M. Valančiaus lituanistinei mokyklai paremti.

Visi maloniai kviečiami atsilankyti.

Pietus rengia tėvų komitetas. (107-108)

GERAS VIENOS ŠEIMOS MŪRINIS NAMAS NAUJOS PARAPIJOS RAJONE

3 miegamieji, geri kilmimai, naujas gazo pečius ir naujas mūrinis 2-jų automobilių garažas. Visai arti prie Neff Rd. ir E. 185.

ŠIRVAITIS

Wm. T. Byrne Real Estate

1535 Hayden Ave.

MU 1-6100 — įstaiga,

KE 1-4080 — namai

(105-107)

GATVĖS PRIVALO BŪTI SAUGIOS

Ralph J. Perk, -- kandidatas į Clevelando miesto burmistro vietą, dar prieš pirminius rinkimus, atsakydamas į negrų organizacijos United Freedom Movement anketa, pareiškė, kad vienu iš svarbiausių ir kritiškiausių momentų miesto išlaidų pozicijoje yra išlaikymas piliečių saugumo gatvėse. Policijos departamentas privalo būti patikrintas, kiek atliekamų jėgų dirba raštinėse, pakeičiamų civiliais tarnautojais, kad apmokyti policininkai galėtų pašvesti laiką savo tiesioginiam darbui, -- piliečių saugumui užtikrinti.

Svarbu taip pat, kad visose miesto apylinkėse būtų išlaikoma švara ir higiena.

Todėl ir miesto saugumo departamentas privalėtų būti patikrintas, kad vietoj bereikalingos biurokratijos vykėtų tiesioginių uždavinių darbas, kartu taupant miesto gyventojų pinigus, išleidžiamus algoms.

Ir miesto centre, vietoj kalbėjus apie dangoraižių statybą reikia, kad juose gyvenant turėtų ir kuo kvėpuoti. Miesto oras užterštas ir reikalingos akcijos tam užteršimui sulaukyti. Oro ir vandens švara Clevelande yra dar viena problema, laukiančių tinkamo sprendimo.

LIETUVIŲ BUDŽIŲ VEIKLA

Praėjus vasaros atostogoms stovyklai ir eilei tolimų kelionių Erie ežere, L. Budžių akademikų skyrius pradėjo savo rudens veiklą su rugsėjo mėn. 26 d. įvykiu susirinkimu.

Susirinkimo metu Antanas Kalvaitis ir Leonardas Kedys buvo pakelti į akademikus ir jiems buvo įteiktos L. Budžių organizacijos spalvos. Abu yra baigę šv. Juzapo High School ir eilę metų buvo aktyvūs moksleivių skyriaus nariai. Leonardas pradėjo studijas Dayton univ. ir šį rudenį tęs toliau Cuayhoga Community College. Antanas pradeda lankyti Ohio State univ. Lakewood skyrių.

Pagrindinė susirinkimo tema buvo Rimanto Saikaus paruoštas referatas "Lietuvio Studento Uždaviniai Išeivijoje" ir jį sekusios diskusijos. Referatas iškėlė visą eilę liet. studentijos trūkumų ir pristatė praktiškus patarimus kaip išvengti, ar bent sumažinti nutautėjimo pavojus.

L. Budžių pirm., A. Pautienis trumpai painformavo apie New Yorke įvykstančią lapkričio 13 d. manifestaciją. Skyriaus nariai vienbalsiai nutarė dalyvau-

VYRAS AUDYKLAI

Apmokymo programa ambicingam jaunam vyrui. Apmokins audimo mašinoms mechaniku. Puiki proga.

ALEX BROWN, INC.

6116 Broadway 271-4075

Cleveland, Ohio

(105-107)

7219 HECKER

Vienos šeimos namas su 3 garažais. 2 jį nuomojami po 11 dol. į mėnesį. Aluminijum apkaltas. Geras pirkinys pradedantiems.

Skambinkite nedelsiant.

GENE TIMM REALTY

Tel. AT 1-6554

(105-108)

MOKINĖS SIUVAMOMS MAŠINOMS

Mokinsime kvalifikuotus asmenis mūsų įmonės darbu. Tai pastovus darbas, teikiantis puikias akordinio darbo sąlygas.

Kreiptis nuo 8:30 v. ryto iki 5 val. p. p., nuo pirmadienio iki penktadienio.

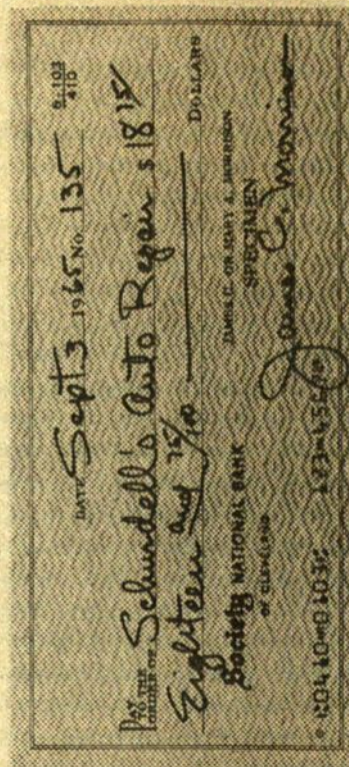
JOSEPH & FEISS CO.

2149 WEST 53rd STREET

(prie Lorain Ave.)

TEL. 961-6000

TAI TIK DEŠIMTUKAS

Society Specialūs čekiai kainuoja 10 c. tik tada, kai jie panaudojami. Ne prieš tai. Nereikalaujamas balanso minimumas. Neimamas joks mėnesinis mokestis. F.D.I.C. narys.

Society NATIONAL BANK

ti šioje demonstracijoje ir tuo pačiu ragina moksleivius, tėvus ir visus bendradarbius prisidėti prie šio žygio.

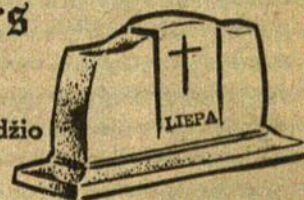
Taip pat buvo išrinkta skyriaus valdyba sekantiems metams: pirm. A. Rutkauskas, vicepirm. R. Saikus, sekr. R. Grincius, Kandidatu liko B. Rutkauskas.

• **DRAUGO** penktadienio laidoje (spalio 1 d.) Clevelando žinių skyriuje tilpęs Dirvos vakaro aprašymas tenka atitaisyti tą prasmę, kad jį rengė ne "Altas, Clevelando skyrius", bet Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyrius.

Gandola Brothers

Isteigta 1910 metais

Dirbėjai įvairiausių visokio dydžio paminklinių kapinėms akmenų

12210 Euclid Avenue

GA 1-2653

Greta Lake View kapinių

Dr. Edmundas ir Milda Lenkauskai per Lietuvų Dienos iškilmes susitiko su Clevelando burmistru Ralph Locheriu (dešinėje). Prieky p. Lenkauskų dukrelės Nijolė, Sigutė ir Viktorė. Dr. Edmundas ir Milda Lenkauskai šią vasarą atostogas praleido Europoje. M. Lenkauskienė, būdama Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos sekretorė, ta proga turėjo pasitarimus su Europos kraštų lietuvių bendruomenių vadovais.

L.T.M. ČIURLIONIO ANSAMBLIO

TRADICINIS BALIUS

įvyks **š. m. spalio 16 d., šeštadienį,**
Sv. Jurgio parapijos salėje.

Programoje ČIURLIONIO ANSAMBLIS išpildys operų ir operėlių ištraukas, pritaikintas baliaus nuotakai — dir. muz. Alf. Mikulskis.

Premijuotas gėlių valsas ir kiti įvairumai.

Svečiai bus vaišinami kokteiliais nuo 7 iki 8 val.

Vietas galima užsakyti pas **VL. Plečkaitį** tel. 731-7699 ir **Alg. Penkauską** tel. 486-3228.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

MIELI CHICAGOS LIETUVIAI!

25 metai kaip mūsų Tėvynė Lietuva neša sunkią vergiją. 25 metai kaip laisvėje gyvenę lietuviai neatlaidžiai kovoja ir primena laisvam pasauliui šio 20 amžiaus gėdą -- pavergtąsias tautas, o ypač Lietuvą.

Mūsų kova, mūsų pareiga gelbėti pavergtą kraštą, pasibaigs, kai Lietuva bus laisva. Šiandien nevalia iš mūsų nė vienam iš tos laisvės kovos pasitraukti ar joje pailsti.

Jūsų organizacija iki šiol vieningai ir ryžtingai stovėjo tos kovos prieky. Jūs taip pat rėmėte, Chicago Lietuvos Tarybos darbus ir jai talkinote. Mes tikimės jūsų dar didesnės paramos ateityje.

Chicago Lietuvos Taryba kviečia metinę konferenciją šių metų spalio mėn. 17 d. 2 val. p.p. Jaunimo Centre, 5620 South Claremont, Chicago, Illinois.

Ta proga prašome atsiųsti savo organizacijos atstovus į šią konferenciją, o taip pat paskirti savo auką laisvinimo reikalams. Auką galima įteikti konferencijoje arba pasiųsti mūsų išdininkei. VIENINGAI REMKIME LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMĄ!

IŠTVĖKIME LAISVĖS KOVOJE!

Chicago Lietuvos Tarybos vardu:

Vladas Šolūnas
Vykdomas sekretorius

Jonas Jurkūnas
Pirmininkas

• ALT S-gos valdyba išleido savo aplinkraštį skyriams, kuriame prašoma atkreipti skyrių vadovybių ir narių dėmesį Dirvos vajuos ir prez. A. Smetonos monografijos platinimo reikalams.

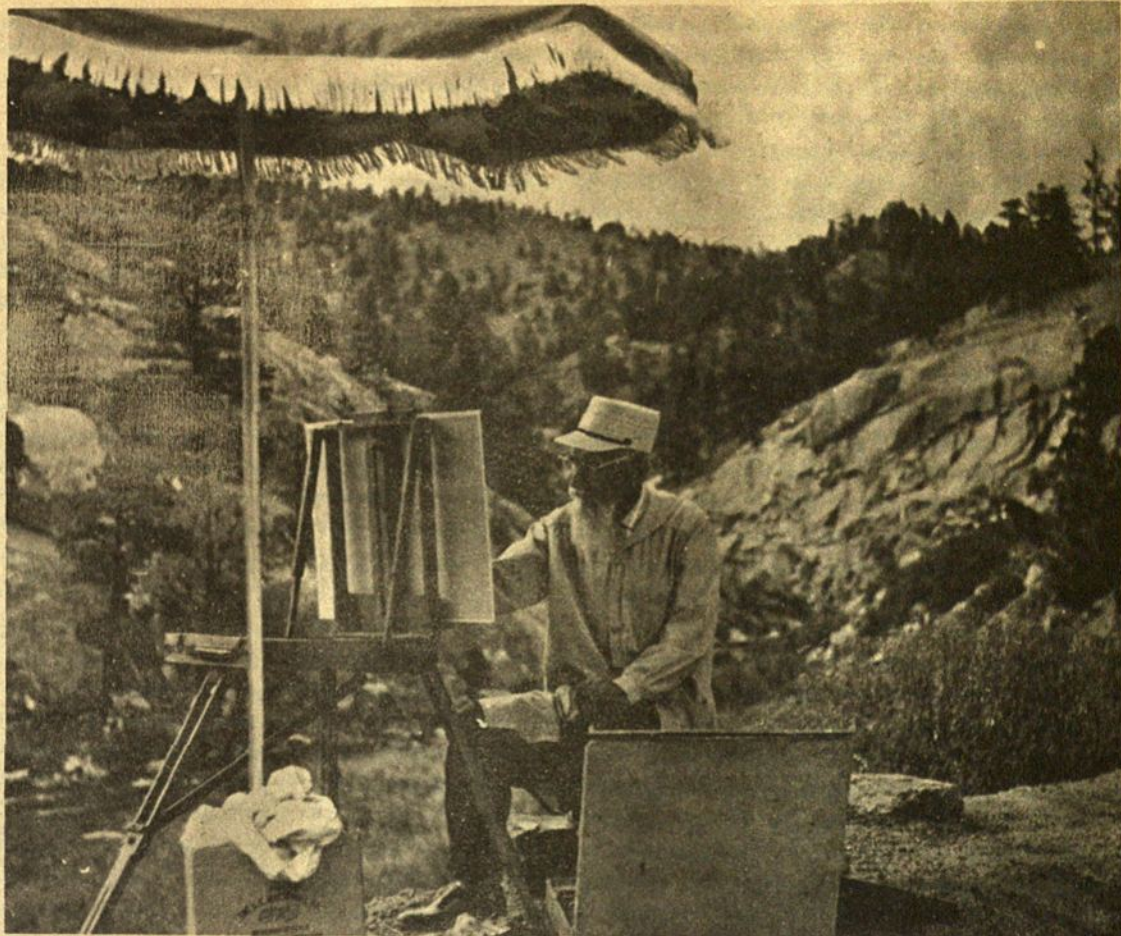
A. Smetonos monografijos platintoju ir toliau lieka K. Pocius, Vilties draugijos vicepirmininkas.

Skyriai taip pat prašomi apsvastyti ir valdybai pasi-

siųsti savo pageidavimus ir sugestijas artėjančio ALT suvažiavimo proga.

• Vokietijos Lietuvos Studentų Sąjungos valdybos vardu Br. Čepulevičius prisiuntė padėką Dirvai už siuntinėjimą laikraščio į Heidelbergo studentų klubą.

Lietuviams studentams esąs didelis malonumas ir garbė įvairių tautybių laikraščių tarpe matyti ir pasi-

Dail. Adomas Varnas su poniu šią vasarą lankėsi Denveryje ir buvo apsistojęs pas inž. Joną ir Aldoną Lataičius. Ta proga jis nupiešė drobėje keletą gražių apylinkės vaizdų.

skaityti lietuvišką laikraštį. "Dirva turi čia, studentų klube, tikrai garbingą vietą. Tikimės, kad ir ateityje mus lankysite...". rašo Br. Čepulevičius.

DENVER

• Vytautas Radzivas, vienas iš lapkričio 13 manifestacijos organizatorių lankėsi Denveryje ir LB Denverio Apylinkės valdybai tarpininkaujant, sudarytas žygiui į JT remti komitetas: Algis Aleksūnas — pirmininkas, Caroline Zaweckis — sekretorė, Antanas Tamošaitis — išdinininkas, Juozas Lataičis — amerikiečių visuomenės informacijai, Stepas Steikūnas ir Albertas Vaitaitis — nariai.

Dėl didelio atstumo New Yorko manifestacijoje dalyvauti čionykščiams lietuviams bus sunku. Nutarta prisidėti finansiškai. Pini-gų sukėlimo vajuos pradėtas. —vpa—

OMAHA

OMAHOS MEDŽIOTOJAI GAUSIAI AUKOJA...

Žygio į Jungtines Tautas reikalui Omahoje lankėsi Vytautas Radzivas ir čia turėjo pasitarimą su eile darbuotojų.

Rugsėjo 19 d. bendruomenės apylinkės valdyba sušaukė žygio į Jungtines Tautas reikalui susirinkimą ir pranešė, kad ji telks tam

reikalui lėšas ir mėgins pagelbėti norintiems vykti į manifestaciją. Susirinkimo metu 10 savanorių sutiko pagelbėti bendruomenės valdybai rinkti aukas. Ta pačia proga buvo išplatinta daug manifestacijos ženklelių.

Dideli atstumai greičiausia neleis didesniai Omahos lietuvių skaičiui manifestacijoje dalyvauti, nors, teko patirti, entuziazmu dar atsiranda.

Spalio 9 d. pradeda veikti šeštadieninė lietuviškoji mokykla. Mokyklai šiais metais vadovaus St. Petru-lis, jaun. mokytojai: D. Sulskienė, L. Antanėlienė, R. Skubisz, J. Kartanaitė ir R. Guzulaitis. Vieni šie mokytojai pagal šiais metais mėgstamą terminą — jaunimas.

Netikėtai ir staigiai milrus bendruomenės valdybos sekretoriui Kazui Palšiūnui, jo vietą perėmė senas bendruomenininkas Juozas Navakas.

Rugsėjo 18 d. Omahos Ramovės skyrius turėjo susirinkimą, kuriame svarstė Centro bendraraščius ir pritarė žygio į Jungtines Tautas reikalui. Susirinkime buvo nutarta paremti žygi atskira auka.

Senoji medžiotojų ir meškeriojų klubo "Aras" valdyba: J. Agurskis, Pr. Kovas ir V. Mackevičius ilgesnį laiką svarstė kaip jų vadovaujamas klubas galėtų prisidėti prie bendrinio lie-

LAPKRIČIO 13 MANIFESTACIJA

EESTI POSTIMEES, New Yorke leidžiamas estų laikraštis, energingai ragina savo tautiečius prisidėti prie lapkričio 13 d. manifestacijos. Tarp ko kita primena net 1917 metų stambia estų demonstraciją Petrapily, ir sako, kad dabartinė estų išeivių karta turi progą pasirodyti, jog jie neprastesni už savo tėvus. Jei lietuviai tiki, kad sutelks manifestacijon bent 10 tūkstančių (lietuviai tikisi net daugiau), tai, sako, ir mes, estai, lygiai kaip ir latviai, galime suvažiuoti irgi po 10 tūkstančių! Specialiame atsišaukime kviesdamas visus į Madison Square Garden, laikraštis pasižada kas numeris smulkiai informuoti, kaip vyksta manifestacijos organizavimas.

ČEKOSLOVAKŲ (Amerikos) Tautinės Tarybos pirm. Vlasta Vraz raštu pranešė, kad atsitys į manifestaciją savo delegaciją ir prisidės lėšomis. Nurodė, kad susisiekt su Chicago manifestacijos komiteto pirm. Kregždžiu, kad rašy-

tuvų reikalų ir tam reikalui rugsėjo 26 d. metiniam klubo susirinkime patiekė savo projektus. Susirinkimas išklaušė ir ap-svarstęs nutarė pademonstruoti (ir kai kam įrodyti!), kad klubo nariams ne tik fazanai, zuikiai ir kiti laukiniai sutvėrimai terūpi... Dėl to, visuotinas klubo "Aras" susirinkimas nutarė: 1) Istoti narių į Lietuvos Fondą įmokant 100 dol. dabar ir toliau mokant po 100 dol. kas metai, iki bus pasiektas 1000 dol. riba. 2) Tuojau paremti 50 dol. auka žygio į Jungtines Tautas komitetą. 3) Paremti 25 dol. Vasario 16 Gimnaziją.

Ką apie tai galėtų pasakyti broliškieji klubai Amerikoje ir Kanadoje?!

Pabaigoje buvo išrinkta naujoji klubo valdyba: K. Gėgžna, Pr. Kovas ir A. Lizdas.

Savo šimtinė Lietuvos Fondą praturtino ir kitas lietuviškais reikalais besisielojantis omahietis — Juozas Gričius.

V. Mackevičius savo vis bedidėjančia krautuvę praturtino ir lietuviškuoju skyriumi: plokštelėmis, knygomis ir įvairiais tautiniais dirbiniais. V.S.

šią apie manifestaciją savo laikraščiuose, ir kad esą iš jų tarpo norinčių net ir iš Chicago tą dieną drauge su lietuviais vykti New Yorkan.

Todėl labai svarbu, kad vietiniai komitetai visur susisiektų su savo vietovės estų, latvių ir kitų suinteresuotų ar galinčių susiinteresuoti vadovais ir suteiktų jiems visas reikalingas informacijas apie manifestaciją, apie dalyvavimo galimybes, apie bilietų įsigijimą.

Šia prasme pasidaruoti yra pasiryžęs visas Akademinis Skautų Sąjūdis, kurio vadija pranešė nutarusi paskatinti visus ASS padalinius įsijungti į manifestacijos organizatorių eiles, ypač į lėšų telkimą, o taip pat rengtis dalyvauti patiems, pasakyti tuo reikalu spaudoje ir skleisti žinias apie šį žygį nelietuvių tarpe.

Lietuvius skatina ir kitus itin energingai apie manifestaciją informuoja prel. J. Balkūnas, Tautos Fondo pirmininkas ir KLNA garbės pirmininkas. Būdamas lėšų telkėjas kitiems reikalams (Vliko darbams), energingai pabrėžia, kad ši manifestacija, nors reikalaujanti didelių išlaidų, vis tiek negali būti ir nėra perbrangi.

MANIFESTACIJOS KOMITETAS iš savo pusės kviečia įsidėmėti, kad greitas manifestacijos bilietų išpardavimas ir tvarkingas atsiskaitymas jau yra manifestacijos vyksmo svarbi dalis ir liudijimas, kiek mūmyse yra ryžto nenutilti ir nekapituliuoti Lietuvos nepriklausomybės byloje.

BILJETUS į lapkričio 13-tosios manifestaciją geriau užsisakyti tiesiai iš bilietų paskirstymo biuro. Adresas Mr. V. Padarietis, 24½ Ten Eyck St., Brooklyn, N. Y. 11206. Taip greičiau ir tvarkingiau, nes atkrinta užsakymų persiuntinėjimas iš centrinės raštinės.

Primenama, kad: 1) Bilietų kainos yra po 3, po 2 dolerių ir po 1 dolerį (pastarieji balkone);

2) Paskiri asmenys užsakydami siunčia ir atsilygimą; komitetai gali gauti bilietų atsiskaitytinai, bet atsiskaitytinai prašoma kas savaitę ir būtinai iki lapkričio pradžios.

ROCHESTERIO (N. Y.) komitetas jau atsiuntė 300 dolerių už šimtą bilietų iš anksto. Ten iš viso tėra apie 500 lietuvių, bet jie pasiryžę bent šimtas ar daugiau atvykti manifestacijon. Be to, Rochesterio lietuviai rūpinasi ne tik savim, bet ėmėsi ir "misio-nišką" darbo: jie surado talkininkų, apsiimančių manifestacijos organizavimą rūpintis ir trijose Kanados kolonijose: Hamiltone (A. Pilipavičius, St. Catharines (J. Alonderis) ir Oakville (A. Lukas). Kalbina neat-silikti ir Buffalo (N. Y.) koloniją. Tą reikalą išsakyklos ir parapijos biuletenio uoliai garsina klebonas kun. Pr. Valukevičius, o per lietuvių radiją — jo vedėjas J. Jurkus, tas pats klebonas Valukevičius, A. Cielminis, Br. Kriokys ir pulk. Liormonas.

Panašiai uoliai manifestantus organizuoja Kearny (N. J.) komitetas, kuriam vadovauja pats lietuvių parapijos klebonas kun. Jonas Scharnus, talkininkaujamas LB apyl. pirm. Antano Vitkaus, SLA veikėjos Br. Macijauskienės, dr. St. Skripkaus, O. Skurvydienės, Armino, Vaičkaus ir kt. Iš čia pilnas autobusas demonstrantų buvo nuvykę Washingtonan gegužės 15. Didžiąją manifestacijai ruošiasi dar uoliau.

ANTANUI ŠUKIUI

Lietuvoje mirus, jo dukrą, Vilties draugijos narę ir nuoširdžią talkininę Juliją Stuogienę ir šeimą giliai užjaučia

Vilties Draugijos Valdyba
ir
Dirvos Redakcija

ANTANUI ŠUKIUI

Lietuvoje mirus, jo dukrą JULIJĄ STUOGIENĘ ir šeimą užjaučia ir kartu liūdi

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos
Clevelando Skyrius

Brangiam tėveliui

ANTANUI ŠUKIUI

Lietuvoje mirus, liūdinčią jo dukrą JULIJĄ STUOGIENĘ ir šeimą nuoširdžiai užjaučia

Bronė Pročkienė

JANEI MAČIUKAITEI-MATORE

mirus, jos seseriai MAJAI ČEČIENEI reiškiamė nuoširdžią užuojautą

Ohio Lietuvių Gydytojų žmonos

Ateinančiais metais per Pavergtųjų Tautų Savaitę Washingtonė numatyta surengti pabaltiečių tautinių rūbų parodą į kurią pakviesti JAV vyriausybės pareigūnai, užsienio diplomatai ir spauda. Ta proga organizacinio komiteto narės aplankė keletą senatorių ir kongreso atstovų. Nuotraukoje Jurgėlaitė riša tautinį kaklaraištį kongreso atstovui Derwinskiui, sutikusiam būti tos parodos garbės globėju. Dėl smulkesnių informacijų ruošiamos parodos reikalui kreiptis į Mrs. V. Karkis, 1804 N. Quinn St., Apt. 1, Arlington, Virginia.